

Botoșani – 550 de ani

Anul acesta municipiul Botoșani sărbătorește 550 de ani de la prima atestare documentară consemnată în Letopisețul lui Gr. Ureche: „în anii 6947 (1439) noiembrie 28, intrat-au în țară oaste tătarască, de au prădat și au ars pînă la Botoșani și au ars și tirgul Botoșanii”.

Din cercetările unor istorici de prestigiu, reiese că tirgul Botoșanilor a existat ca atare chiar înainte înființării statului feudal independent al Moldovei. Însă, datorită situației sale și a satelor din jur care-i alcătuiau ocolul de apanaj al Doamnelor Moldovei, el apare menționat în documente mult mai târziu deoarece nu putea să constituie obiect de danie, vânzare sau schimb ce ar fi impus emiterea actelor inerente în asemenea cazuri.

Documentele vorbesc că Ștefan cel Mare în trecerile sale de la Suceava spre Hîrlău și Iași a făcut deseori popasuri la Botoșani, prilej cu care a dispus ridicarea bisericii Popăuți în anul 1496 iar alături de aceasta se presupune că ar fi existat și curtea domnească.

Aflat la intersecția unor mari drumuri comerciale care legau Apusul cu Răsăritul și Nordul cu Sudul Europei, tirgul Botoșanilor s-a dezvoltat continuu, ajungînd să ocupe ca importanță economică, geografică și demografică, locul al treilea după București și Iași, pe întreaga perioadă a secolului al XIX-lea, respectiv pînă în anul 1870.

Catagrafia din 1832 arată că la Botoșani existau 63 de bresle și 49 de „fabrici” (manufacturi). Tot acolo este menționată o moară cu valțuri de mare capacitate, moară care avea să obțină cu făina expusă la expoziția de la Paris din 1899 marea medalie de aur.

În aceeași perioadă Botoșanii devin metropola comercială a Țării de sus, prilej cu care au luat ființă antrepozite și case de comerț care întrețineau legături de afaceri cu firme din Ungaria, Germania, Anglia, Belgia, Rusia, Franța, Italia etc.

Pe plan urbanistic a început să dispună de primele pavaie și de primele cișmele în anul 1828. Orașul este iluminat la început cu felinare cu luminări (1832), apoi cu lămpi de ulei (1845), iar din 1900 electric.

Pe tărîm cultural în 1832 s-au înființat primele școli publice, în 1859 ia ființă Liceul de băieți care primește mai târziu numele lui A. T. Laurian, iar în 1887 se înființează Liceul de fete. Pe lingă acestea au mai existat pensioane și școli particulare.

În anul 1914 edilii orașului au construit teatrul „Mihai Eminescu”.

Începînd cu anul 1867 iau ființă primele nuclee de organizare a muncitorilor, cum ar fi „Asociația lucrătorilor cărămidari din Botoșani” cu deviza „Toți pentru unul și unul pentru toți” și „Clubul muncitorilor” în anul 1891, care, începînd din luna martie 1892 își editează propriul ziar intitulat „Proletarul”. La Congresul de constituire al P.S.D.M.R. din 31 martie 1893, printre cei 54 de delegați s-a aflat și un delegat al Clubului muncitoresc din Botoșani.

În 1908 ia ființă „Sindicatul mixt al muncitorilor” care a trimis delegați la Congresul de refacere a partidului muncitoresc din 1910 și apoi la toate Congresele Partidului Social-Democrat.

Municipiul Botoșani așezat în partea de sud-vest a județului Botoșani are în prezent o suprafață de 892 km² și o populație de peste 130.000 locuitori.

Documentele au fost selectate de: Stela Gîosan, Ștefan Cervatiuc și Melentina Goraș.

Scrie letopiseșul nostru că în anii 6947 noiembrie 28, intrat-au în țară oaste tătarască de au prădat și au arsu pînă la Botășani și au arsu și tirgul Botășanii.

Gr. Ureche, *Letopiseșul Țării Moldovei*, ed. II, București 1958, p. 83.

2

1555 (7063) mai 1 (27), Huși. Ispisoc prin care Alexandru Lăpușneanu v.v. întărește mănăstirii Moldovița satele Mitești și Sărăcinești pe Siret.

Alexandru v(oe)vod, din mila lui Dumnezeu, Domn Țării Moldovei. Precum bini am voit domnia mea, și am dat și am miluit al nostru sfântul lăcaș ot Moldovița, unde este hrumul Bunei Vestiri și unde este egumăn rugătorul nostru Efrim egumăn, unile sate anume Miteștii și Sărăcineștii pe Siret și cu mori în Siret di vreme ci am cumpărat domnia mea acela sat(c) de la turcul Sulgeri, drept una mie două sute de zloți tătarăști, pentru ca să le fie lor și de la noi și cu tot venitul. Drept aceea, altul să nu să amestece împotriva acîștiei cărți a noastră.

S-au scris în Huși în anul 7063 (1555) mai 27.

Faceți-le lor uric.

Copie (a) aceasta di pi ispisocul sărbesc prin tălmăcire s-au scos de mine di asămine, di pe matca ei. În Cernăuți, let 1787, octombrie 9.

Andrei Dașchevici

Această copie s-au scos din cuvînt în cuvînt asămine de pe copie (a) cea tălmăcită de pe sârbie.

Iordache paharnic.

Arh. St. Botoșani, colecția Documente, VI/1, copie, hirtie.

3

1638 (7146) ianuarie 30, Iași. Carte domnească prin care Vasile Lupu v.v. întărește Dumitrei din Cordăreni, drept ocină, o parte din satul Cordăreni, ținutul Dorohoi.

† Иъ Кашаѣе воевода, божію милоутию, господарзъ земли молдавскон

Dat-am cartia domniei miale aceștii femei, anume Dumitra din Cordăreni, prea aceea să fie tare și puternică, cu cartia domniei miale, a ținea și a opri o parte din ocina din Cordăreni, partea Lupului, de acolo și o parte a Lupului din Băloșeni și alte părți ce va ave, pentru a patra parte din Zamostie ce i-au zălogit Lupul. Iar lui Lupul de i va păre cu strîmbul el să aibă a scotia aceea a patra parte din Zamostia și șă-și ție acele părți, ce mai sus scrie.

ТОЕ ПИШЕТ ГОСПОДСТВА МН НИКА НЕ БУДЕТ.

САМ ГОСПОДИНЪ ВЕЛѢА.

У МС, ВЪ ЛѢТО ЭРМС ГЕНАРИЕ А

ИЛИАШ ВЕА ЛОГОФЕТ

Arh. St. Botoșani, colecția Documente, XVIII/4, orig., hirtie (31 × 18) sigiliu aplicat.

4

1648 (7156) iunie 2, Suceava. Zapis prin care preoții de la mănăstirea Todireni, ținutul Botoșani, vind lui Toma Vornicul cel mare din Țara de Sus, satele Sirbi, Feredeani și Giurgești, ținutul Dorohoiului.

Adecă Popa Neculai, i popa Tofan, i popa Sălevestru, i popa Ghilasie, i popa Ioan, i Iftimie, i Iftodor, i Iosif, i Todosie și cu alți călugări tineri și bătrini, cu tot soborul de la sfînta mănăstire, de la Todereani, scriem și mărturisim cu acest zapis al nostru, cum noi, văzînd rămînd svînta mănăstire la atăta lipsă și sărăcie și pustiindu-i-să moșiile, satele și viile și morile și alte vinituri, toate, neavînd de ce ne apucă, ci, avînd noi trei săliști în ținutul Dorohoiului, pre apa Bașeului, care ocine și moșii am avut dăte de (c)țitorul nostru Toader Movilă, care moșii au avut dumnealui de cumpăratură din urice de la Ștefan Vodă, și de la Iliaș vodă, și de la Ștefan vodă feciorul lui Ștefan vodă celui bătrîn, anume Sirbii și Fărdeanii și Giurgeștii, neavînd noi nice un vinit de la acele săliști, ne-am sculat cu tot soborul

de la svinta mănăstire și ne-am tocmît de buna voia noastră de nimeni nevoiți, nice asupriți, ci pentru lipsa ce am avut am vindut acele trei săliște ce mai sus scriem, anume Sirbii și Fărdeanii și Giurgeștii dumisale Tomei vornicului celui mar(e) de Țara de Sus, drept patru sute de lei bătuți și drept două sute de matce aleasă, cite un leu stupul, și drept douăzeci de iape a făta, cite zece galbeni iapa, și drept poloboace de miar(e) și drept zece coți de postav bredeș., și dumnealui Toma vornicul mare de Țara de Sus, ne-au făcut plat(a) deplin de toate acestea, cite mai sus scriem întru minule noastre, și noi încă i-am făcut dumisale acest zapis de la noi, ca să-i fie dumisale, aceale trei sălești ce mai sus scriem drept cumpărătură și moșii în veaci, și după moartea noastră să nu mai aibă a să rădica cineva cu piră den călugări. Iară cine se va rădica, să fie treclat și procleat și afurisit și pentru mai mare credință ne-am iscălit și am pus și peceatea sventei mănăstiri, ca să-și facă dumnealui și dresă domnești și alt nime ca să nu aibă a se amesteca. Ne-au mai dat dumnealui, un armăsar cu iape biculuite, 50 lei și un cal, cinci care, drept 40 lei.

7156 <1648> iunie 2

Ч СЧЕЛВА, ЕЪ ЛѢТО ЗРЕНС ЮНІЕ Н

Arh. St. Botoșani, colecția Documente, IV/1, orig., hirtie, 5 sigilii aplicate.

5

1700 (7208), Mălești. Zapis prin care Maria Milesco, serdăreasa. dă vărului ei Ion Abaza, vel paharnic, moșia Borzești din ținutul Dorohoi, pe apa Jijiei, cu mori și heleșteie.

Adică eu, Maric, giupănias(a) Milescului, ce au fost sârdac, fata lui Dumitrașco Nacul' ce au fost vel paharnic, scriu și mărtorisesc, cu această adevărat zapis al meu, cum eu, de nime silit(ă), nici asuprit(ă), și de a me(a) bunăvoie, am dat a me(a) dreaptă ocină și moșie o siliște întreagă, anume Borzești ce sînt la ținutul Dorohoiului, și pre apa Jijiei cu vad de moară în Jijia și cu heleșteu, tot vad de moară cu heleșteu în Iubăneasa, cu clmp de țarină și de fîneată, cu locuri de prisăci, cu tot locul, cu tot hotarul cit cuprinde acel hotar. Aceste săliști, ce-s mai sus scrise, am dat și am dăruit dumisale, vărului meu Ion Abaza vtorii paharnic și giupănesii dumisale și fiilor dumisale și nepoților, pe cine va alege dumnealui, ca să-i fie de la mine pomană pentru sufletul nostru și a(1) părinților noștri. Deci aceste săliști mi-au fost date mie de părinții mei zestre, ci mai sus scrie răposatul Dumitrașco Nacul, ce i-au fost schimbături de la Miron vel logofăt precum scrie zapisul cel vechi. Deci, ca să-i fie danie și moșie, aceste(a) dumnealui și cuconilor și nepoților în veci (de) veci nime din fii mei sau din fetele mele să nu fie volnici a strica dania mea, cum n-are nimeni treabă cu zăstrea mea ce sînt de la părinții mei. Iar care s-ar amesteca, din neamul meu, a strica din aeste, unii ca acei să fie afurisiți și procleți, neierțați de domnul Dumnezeu și de Precista și de toți sfinții și de minia păcătoasă să fie neierțați. Și ca să aibă dumnealor a-ș face ispiso(a)ce domnești. Și la aceasta dinaintea mea s-au tîmplat dumnealui Dabija, ce-a fost vel paharnic, și dumnealui Ion Paladi, ce-a fost vel vistier, și Constandin Paladi, ce-a fost vtorii logofăt, și Constantin Zbera, biv vel logofăt și alți boieri care s-au iscălit mai gios. Și eu Isaie Nacul am scris zapisul și am iscălit.

Ч МЛАЩИН, ЛѢТО ЗОН

[urmează semnături]

Arh. St. Botoșani, colecția Documente, VI/2, copie.

6

1725 (7234) decembrie 23, Iași. Hrisov prin care Mihai Racoviță v.v. întărește lui Dumitru Gafenco uricariul, a treia parte din moșia Cordăreni, o parte din moșiile Sinăuți și Zamostea.

† Иѡ МѢХАНЪ РАКОВИЦЪ ВОЕВОДА, БУХІЮ МИЛОСТІЮ ГОСПОДАРЪ ЗЕМАНЪ МИЛАДЕНЩИНЪ.

Adecă a venit înaintea(a) domnii meli și denaintea(a) tuturor boierilor noștri, a mari și a mici, sluga noastră Dumitrașco Gafenco uricariul, ficiorul lui Pătrașco de Costiceni, neapot lui Dumitru Gherman, și ne-a arătat o diat(ă) din vălet 7175 (1667) april 4, de la moașea sa Dumitra, fata lui Gligori Cracalie, femeia lui Dumitru Gherman din Cordăreni, făcut denain-

te<a> preotului Vasile de Cordăreni și denainte<a> lui Ionașco Arburea și Ghiorghe Talpă și altor oameni buni, cum le-am văzut și iscăliturii, scriind și mărturisind într-aceia diată, precum că au avut două fete, anume Anița pe cari o au ținut-o Coste de Lugești, și alta, Paraschiva ȋma lui Dumitrașco Gafenco uricariul, și ea cu limbă de moarte le-a împărțit moșiile cari unde va ținea, în cari diat<ă> scrie, c-a dat fetii sali Paraschivii, ȋmei lui Dumitrașco Gafenco uricariul, den a trie parte de sat de Cordăreni, a patra parte, ce iaste în ȋnutul Dorohoiului și o parte din sat din Sănăuți, cât să va veni, ce iaste în ȋnutul Suceavii, cari pe ace parte de ocini ce iaste mai sus numit din Cordăreni, ne arată sluga noastră Dumitrașco Gafenco uricariul și un ispisoc de ȋnpărțal<ă> și de întăritură, de la răpăosatul Vasile vod<ă> din vălet 7142, scriind cum a întărit moșului său lui Dumitru Gherman, pe această din a treia parte de Cordăreni, a patra parte, și din hălășteu, a patra parte și din moară ce ea este în mijlocul satului, și mai scrie într-acei ispisoc cum a mai întărit lui Dumitru Gherman, a patra parte din sat din Zamostie ce iaste în ȋnutul Cernăuților, cutul despre Văscăuți cari acestea ocini s-au vinit în parte lui Dumitru Gherman, și iarăși a venit ȋnnainte<a> noastră și ȋnnaintea boierilor noștri, a mari și a mici, și ne-a arătat 2 cărți de la domnie<a> mea, de multă pără ce-a avut cu Neculai Talpă comisul și cu cumnatile sali, ȋleana giupăneasa lui Ioniț<ă> Botez și Mari<a> Airimicii Botez, pentru o cancă cu mărgăritari și cu pontale de aur ce a fost a socrii lui Gafenco, giupăneasa lui Ștefan Rugin<ă>șetrar, și a fost tăgăduit-o Alexandra Botezoae și cu soru-sa Nastasi<a> Drăgoe, fiind eli nepoate de sor<ă> lui Ștefan Rugin<ă>, fetili Anii Tălpoaie, pentru cari odor s-a tras pără aceasta încă din zilele răpăosatului Ducăi vod<ă> celui Bătrân, apoi și la răpăosatul Constantin Cantemir vodă, cum a rămas Gafenco uricariul, și zapis de plată de la Pătrașco Botez, bărbatul Alexandrii, și cartea de rămas de la Cantemir vod<ă> și giurând Alexandra Botezoaia, a rămas platnică Nastasia Drăgoaia deci după toată gâlceava lor ce-au avut, acum s-a rupt giudecata ȋnnainte<a> domni meli, și cu giudeț drept a fost rămas să ȋie Gafenco, din trei părți de sat de Răpujiniț a trie parte, și pe aiurile iară așa părțile Nastasiei Drăgoaia, deci Talpă comis, și cu cumnatele sale, dacă au văzut că cură giudecata, ca să ȋie Gafenco în Răpujiniț, pe părțile Nastasiei ei s-au tocmnit în de sinea denainte a giudecății și i-au dat ca să ȋie Gafenco a șesa parte de Cordăreni, parte din gios cu loc de hălășteu, ȋntre cari aceal hălășteu esti giumătate drept de moșie a Tălpeștilor, pe ace<a> șesa parte de Cordăreni, iară giumătate esti de cumpărătură lui Vasilie Cupariul, de la Arburea, și s-a făcut ȋntre aceal hălășteu, din gios a lui Vasile Talpă cupariul, și rediuri cu locuri de prisăci, și cu tot vinitul, care această parte de ocini a fost a unchiului lor, a lui Vasilie cupariul, fratele Nastasiei, cari a fost sterp, și așa s-au așezat, precum nici Gafenco în Răpujiniț să nu se amestece, nici Tălpeștii, cu Botezăștii, să nu se amestece în veci, la acea a șesa parte de sat de Cordăreni. Deci și domnia mea dacă am văzut ȋntăi acea diată de cari am zăs mai sus, de la Dumitru Germăneasa, moașea lui Dumitrașco Gafenco, făcută dinainte a mulți preoți și boieri, așjidera și ispisoc de întăritură de la Vasilie vodă pe aceli părți de ocini de Cordăreni și din Zamostie, așjidera și cărți de pără și de rămas, și pe acea a șisa parte de Cordăreni, am crezut și i-am dat și i-am întărit și de la domni<a> mea, de mai sus numit, slugii noastre lui Dumitrașco Gafenco uricariul, pe toate pe aceli de mai sus zăsă părți, de ocină den a tria parte de sat de Cordăreni, a patra parte, și din hălășteu ce iasti în mijlocul satului a patra parte, și partea din Sănăuți cât să va alegea, și a patra parte de Zamostia, și iarăși a șesa parte de Cordăreni, parte din gios ce-i de la Tălpești, cu loc de hălășteu ȋntreg, și cu red, cu locuri de prisăci, și cu tot venitul din diresă ce-au avut, ca să-i fie lui și de la domni<a> mea drepte ocine și moșii și uric de la domnia me<a> cu tot hotarul și cu tot ȋnitul neclătit și nerușit stătătoriu în veci și nime altul să nu se amestece.

Прѣд сим аиетвомъ господства мнѣ

Чис, летъ эздѣ декември кг

Трѣтѣго господства въ десѣтное лето

Несѣан сѣмъ вѣдѣнтѣ 8рикѣ ам scris

Arh. St. Botoșani, colecția Documente, XVIII/15, orig., hîrtie (49×33), sigiliu timbrat.

7

1750 (1758) mai 10 <Iasi>. Carte domnească prin care Constantin Racoviță v.v. întărește lui Iordache, fiul lui Arhip Lupu clucer, stăpînirea asupra moșiilor Buzeni și Zăicești, ȋnutul Hîrlău.

† Иъ Костандинъ МѢХАНЪ ГЕХАНЪ РЪКОВИЦЪ ВОЕВОДА БОХІЮ МИНОСТІЮ, ГОСПОДАРЪ ЗЕМАН МОЛАДЗКОН. Dat-am carte(a) domniei mele, slugei noastre, lui Iordache, feciorul Lupului Arhip clucer, să fie volnic cu carte(a) domniei mele a stăpîni a sale drepte moșii ce i-au rămas de la tată-său, anume Buziani și la Zăiceaști, în ținutul Hărlăului, după scrisoare(a) ce ne-a arătat de la unchiu-său Gavril Gherghel biv vel căpitan, din vâleatul acesta, 7258 mai în opt, întru care arată precum fiind cumnatu-său Lupul Arhip clucer cumpărător de la dumnealui Dumitrașco vel ban, la o deseatină împreună cu alți tovarăși, de la ținutul Cernăuților, mai în trecuții ani, a păgubit mulți bani și apucîndu-i ca să-i istovească paguba slujbei, a și mai dat dintr-aceia rămășiță șezînd și la închisoare multă vreme și neputînd el să plătească, a plătit rămășița acelei pagube dumnealui Dumitrașco călmașul banul, puîndu-le și soroc și pînă la sorocul lor a murit Lupul Arhip clucerul, deci la sorocul lor a trimis dumnealui banul aprod să (îm)plinească de la toți și aducînd aprodul pe ceilalți desetinici la Iași, i-au apucat și pentru parte(a) Lupului Arhip să o plătească fiind tovarăși și ei nu s-au apucat într-alt chip de plată, ci a arătat că are moșii, și să se vinză moșiile să plătească partea lui Arhip de pagubă.

Arătînd asupra lui 58 lei pol<ovină> și văzînd Gavril Gherghel căpitan că să năcăjască tovarășii lui Arhip, nefiînd vinovați, și că vor să se prădească moșiile, a dat acei bani 58 lei și jumătate, de au plătit paguba desetinei parte(a) lui Arhip, s-au luat și răvaș pe banii de la vel ban, în care au iscălit și desetinicii, tovarășii lui Arhip, s-au dat și împlinială 5 lei, vîtafului de aprozi, și 2 lei ciubucele care s-au făcut peste tot 65 lei și jumătate, s-au mintuit aceia rămășiță<ă>răscumpărînd moșiile, și le-au dat lui Iordache, nepotul său de sor<ă>, nerămăîndu-i nemică de la tată-său, căci el l-a și sprijinit de cînd a murit maică-sa, ca de ar hi vrut, venit să-i fie de hrană lui pînă cînd ar fi și el harnic să-și agonisească.

Drept aceia pe scrisoare(a) unchiu-său, i s-a dat și de la domnia mea această carte, ca să aibă a stăpîni moșiile aceste și cu tot venitul luîndu-l dijma din toate, pe obicei și alții să n-aibă treabă, într-un chip să nu fie, iară avînd cineva a răspunde să vie la divan.

Зачи МАН І

КЕЛ ЛОГОФЕТ ПРОЧИТ

Arh. St. Botoșani, colecția Documente, XIV/5, orig., hirtie (32×21), sigiliu aplicat.

8

1774 aprilie 2, <Iași>. Porunca Divanului Cnejei Moldovei către vornicii de Botoșani pentru delimitarea hotarelor moșiei tîrgului Botoșani de cele ale moșiei mănăstirii Popăuți.

De la boierii Divanului a Cnej<iei> Moldovei. Cătră dumnealor, vornicii de Botoșani, Constandin Crupenschi paharnic i Tănase Gosan paharnic și Mihalache Talpă biv vel căpitan. Poruncă : Să face știre dumneavoastră că aicia, la Divan, au dat jalbă o samă de târgoveți din Botoșani, cum că despre moșia Popăuți, ce iaste a mănăstirii Sf. Nicolai din Botoșani, să impresoare moșia Botoșanilor, unde lăcuiesc ei, și de-a pururia să supără, făcînd mănăstirea călcare cu Popăuții și cerînd ca să îndrepte hotarele moșiilor. Iată, v-am rînduit <pe> dumneavoastră ca să cercetați, cu amănuntul, și după hotarnica ce are mănăstirea Sf. Nicolai să îndreptați hotarele între moșia Popăuți și între moșia Botoșani, ca s<ă> nu mai supere târgoveții și să dați și mărturie hotarnică, iscălită de dumneavoastră, la partea care s-a cădia, că de nu s-ar odihni vreo parte, să iasă și la divan.

[Urmează semnături]

4Ф0Д, апрѣлѣ в

Arh. St. Botoșani, colecția Documente, II/12, orig.

9

1786 martie 15, Iași. Carte domnească prin care Alexandru Mavrocordat v.v. poruncește vornicilor de Botoșani să delimiteze hotarele moșiilor Costești și Vlădeni, ocolul Botoșani, proprietatea lui Șerban Canano biv vel stolnic.

† Иъ ПЛЕХАНДЪ МАВРОКОРАДЪ, БОЖІЮ МИЛОСТІЮ, ГОСПОДАРЪ ЗЕМАН МОЛДАВСКОН

Credincioș(i) boiarii domnii mele, dumnealui Nanu biv vel portar, și dumnealui Iordache Lazul biv vel paharnic, vornici de Botoșani, și Ioniță Ursoianu biv vtorii logofăt, sănătate. Se face știre că domnii mele ni-au jăluit dumnealui Șărban Canano biv vel stolnic, arătînd că la ocoul Botoșani are niște moșii, drepte ale domniei sale, cu scrisori, anume Costești și Vlădeni, care fiind nehotărâte s-ar fi împresurînd de cătră împregiurași, și au cerut ca după scrisori(le) ce are să i să hotărăscă acele moșii și să stîlpască cu pietre hotară, împregiur dispărîtoare, de către moșiile altor răzăși și împregiurași, ca să și le poată stăpîni cu pace. Deci, scriem dumneavoastră, de nu veți putea mîrgi nici unul din dumneavoastră, avînd alte trebi a ținutului, să rînduiți din mazilii acelui ținut pe care veți socoti a fi oameni de ispravă, vrednici și cu știință la hotărit, ca împreună cu Ioniță Ursoianu, vtorii logofăt, să mîrgă la stare(a) acelor moșii, unde stringînd de față pe toți răzășii și alți împregiurași fieștecare cu scrisori ce vor ave(a) pe moșiile lor, după ce întii vor face cu amărîntul cercetarea scrisorilor ce vor fi la vechilul dumnealui stolnic, cum și la toți răzășii și împregiurașii de vor cunoaște că moșiile acele sînt drepte ale dumnealui stolnic, precum arată, apoi să facă cercetare, ca să afle cele drepte și adevărate margini a moșiilor acelora. Și măsurîndu-le în stînjene pe obicei, în lung și de-a curmeziș, pe la capete și peste mijloc, de nu va fi nici o pricină la mijloc, să le stîlpască cu pietre hotară împregiur și să de(a) dumnealui stolnicului mărturii hotarnice, cu arătare(a) stînjenilor în lung, pe la margini și în curmeziș, pe la amîndouă capetele și peste mijloc, cum și pietrele hotară pe la ce locuri le-au pus și cum au deosăbit moșiile stolnicului Canano de către moșiile altor împregiurași, în care mărturii, iscăliind rînduiții hotarnici, să iscălească și toți răzășii și alți împregiurași ce vor fi față la hotărit. Și apoi, cercetîndu-le dumneavoastră, de veț(i) cunoaște că acele mărturii sînt făcute cu dreptate, pe rînduială și cu primire a tuturor răzășilor, să le adeveriți și cu a le dumneavoastră iscălituri, ca pe urmă aducîndu-să aici și cercetîndu-le, de către dumnealor vel logofeții, de vor fi făcute cu dreptate și hotăritură va fi bună, cu primire(a) tuturor răzășilor să se de(a) dumnealui, stolnicului Canano, și carte(a) domniei mele de stăpînit. Iar cînd la vre-una dintr-acele moșii, la hotărât, va naște pricină și nu se vor odihni vre-unii din răzăși sau alți împregiurași, atunce la locul ce va naște pricina, pietre hotară să nu puie, ci făcînd hartă întocma(i) de stare(a) locului și mărturie, de toată curgire(a) pricinei pre larg să le iscăliți dîndu-le, la care parte să va căde(a). Să le puneț(i) și de soroc, amînduror părților, ca să vie la divan și de aice li să va da hotărire, precum va fi drept. Aceasta scriem.

1786 martie 15

Arh. St. Botoșani, colecția Documente, XI/2, hîrtie (31×21), pecete aplicată.

10

1802 septembrie 22, <Botoșani>. Scrisoare prin care spătarul Callimachi comunică episcopiei bisericii Sf. Paraschiva din Botoșani unele date privind neachitatea unui bezmen de 16 ani. Se fac cunoscute și măsurile stabilite pentru organizarea școlii de „psaltichie” de pe lîngă biserica Sf. Dumitru din Botoșani.

Cucernică evlavie, părinte iconom. Iată luminat(a) carte mării sale, lui Vodă, poruncitoare cătră dumnealui vornic de Botoșani pentru pricina locului bisericii prepadoamna Paraschiva, ce iaste cu Ștefan Gălbărucă o trimet la sfinția ta. Deci, împreună cu dumnealui Vasile Pisoschi vei merge la dumnealor vornici de Botoșani și vei sta de numaidect să-i de(a) sfîrșit pricinii, acum prețăluindu-să binalile ce are pe acel loc și să-ți de(a) banii ce o ave(a), să fie pentru ca să rămîie bun schimbul ce s-au făcut cu dumnealui banul Costandin Miculescu și să scape și biserica din supărările sale după cuprindere(a) cărții g(os)pod, în carele pre largul să arată cuprinderea poruncei. Am scris și eu această carte păstrătoare, către dumnealor vornici de Botoșani, care veți da-o și aceasta fiind cu toată(ă) silința ca să dezrădăcinați a sa supărare. Iară cînd și cînd nu să va pute(a) ca să daț(i) sfîrșit acum și s-a pune zi de soroc, mai curînd nu să poate decît la Sf. Dimitrie să pue zi de soroc, căci eu acum merg la Hîrlău pentru hotărîtul unor moșii. Iară atunce(a) de ar voi vor veni și acei să ste(a) cu mini la divan, însă să mi se scri(e) mai toate cercetările ce veț(i) face acolo. Așijderea înștiințăm pe sfinție(a) ta că am tocmît psalt, de aice(a), la biserica Ospenia, de acolo, pe ierodiacon carele iaste cu îndestul(ă) învățătură la psaltichie și tocmală am făcut îndatorîndu-l ca să cînte și la biserica, numai sărbătorile și duminicile toț(e) de peste an,

cum și în celelalte zile, cînd va pute<a>, și să-și paradosească la copii meșteșugul psaltichii în școala ce iaste făcut<ă> la Sf. Dimitrie. Deci, aceasta fiind pentru folosul și podoaba bisericilor de acolo, sfinția ta să îndemne și să facă ca s<ă> de<a> fieștecare biserică de acolo câte doi copii, din cei care vor ave<a> glas bun, ca s<ă> învețe meșteșugul cîntărilor, în școală la numitul dascăl. Și fiind sâmbrie-sa nu s-au putut să fie mai gios decît 400 lei pe an, la care numai biserica Ospenia nu poate ca s<ă> răspundă, vor da și celelalte biserici, ce sînt supt epitropia me<a> câte 50 lei pe an agiutor spre plata lefii numitului dascăl, dîndu-i-să banii aceștia în mîna dumnealui, popa Ionaș, ca să-i de<a> la dascăl. Și celălalt cusur tot va lua de la biserica Ospenia. Deci, într-acest chip, punîndu-i-s<ă> la cale, nădăjduiesc că vor rămîne toți mulțamiți, atît poporănii de la Ospenia, cît și opștea toată, pentru podoaba bisericilor lor. Și de nu va pute<a> ca s<ă> de<a> fieștecare biserică câte doi copii, măcar cîte un copil să-i faci ca s<ă> de<a> la învățătură acestui dascăl. Și sînt a sfinției tale fiu sufleteșc.

1802 septembrie 22

[Urmează semnătura]

Documentul cuprinde la sfîrșit următoarea însemnare : „Să trimet și cărțile vechi ce mi le-ai trimis aice ca să stee la sfinția ta”.

Arh. St. Botoșani, colecția Documente, VII/17, orig.

11

<1806>, <Botoșani>. Însemnările boierului Ion Lupăscu din Botoșan privind evenimentele poli tice interne și internaționale din anii 1788—1806 prețurile unor cereale și alimente, probleme de familie, avere, starea vremii ș.a.

La let 1765 august au venit un negustor din Moldova, Iordachi Panait, să strîngă porcii și m-am tocmît slugă și m-au trimis cu <un> om al lui și am strîns 800 mascuri, și vîzîndu-mă om mai harnic m-au tocmît vătav și iarăș m-am întors în Vlașca și am strîns alte 750 mascuri și am plecat în Moldova cu acel stăpin și au dat Dumnezeu de-au dobîndit stăpînire și agonisînd, m-au pus tovarăș, și iarăș am mers singur, <am> strîns 3 turme mascuri și așa și din ani am fost tovarăș cu dinșii și am cîștigat mulți bani cu voința lui Dumnezeu. Iară la 1763 m-am însurat și după ce m-am însurat m-am despărțit, la let 1765 am pus tovarăș pe un Stoian Casapul și au fost tilhar :

- 550 au mîncat și au furat și l-au luat dracul ;
- 150 Iacob Armanul au mîncat, n-am luat nimică ;
- 570 Hriste cu frate-meu Niculae cu mîncat la armia muscăcească ;
- 383 pagubă de la moșia Vasileuți ce <au> mîncat doi frați <ai> mei Niculae și Vasile ;
- 8000 1600 galbini luat cu dobîndă de la Cuciuranu și trimisă pe un Vasilică în Țara Muscăcească și s-au prăpădit banii că au dat pe la unii, pe la alții, pe cai, și caii au ieșit rău, și s-au prăpădit soma ;
- 45000 lei, adică 300 gal<beni>, au dat la un leah potență, și s-au prăpădit banii ;
- 7500 lei aducă 1500 gal<beni> de la 170 cai s-au păgubit <la> Cernăuți cu Vasilică ;
- 190 Costandin Mariane au mîncat ;
- 156 Iacob tîlharul au mîncat ;
- 170 Stanciul vătavul au mîncat. Cele mai <a>mănușite nu le am scris că le mai țin mînte. Au fost aceste scrise să vadă și cine vor citi ce hal au dat peste mine și acel Cuciuranul mi-au luat cirada de boi, herghelii de iepe, tamazlic de vaci și oi, și și-au împlinit banii lui adică 33169 lei și am rămas sărac.

La let 1789 octombrie, m-au prădat acel Cuciuran după cum am arătat mai sus : de herghelii, ciradă boi, tamazlic vaci, oi și am rămas cu 8 boi, 6 vaci, 150 oi și fără chel-tuală în casă, un Dumnezeu știe și cu multă lipsă, am vîndut moșia la armeni pe 6 ani și am început cu vrena lui Dumnezeu a face vaci, oi, boi, stupi, și am dat milostivul Dumnezeu <de> am măritat pe Safta și am dat zestre de toate 100 oi, 10 vaci cu viței, 10 iepe cu armăsari, argenterii, scule, haine odoară și alte 1500 de lei, moșii și am măritat-o după Costandin Stroiici la let 1799 octombrie, și după măritatul Saftii dîndu-i zestre am rămas numai cu 6 boi, 4 vaci, 150 oi și cu multă lipsă și de haine și hrană trupului, am tras lipsă, și iarăș, vrîn<d> Dumnezeu pînă astăzi, au dat milostivul domn și le-au sporit pînă astăzi,

135 vaci, boi, 250 oi, 60 stupi și alte cîte au dat Dumnezeu slavă lui Dumnezeu, și o morișcă pe Volovăț, și două mori pe Prut, mulțămim lui Dumnezeu.

la let 1806 septembrie 14.

1788 martie 9, duminică au intrat nemții în Eși și vodă au vrut să scape de păgini și-au venit 600 arnauți a lui și au zis turcilor să nu fugă și au făcut tropos și au venit nemții și l-au prins cu voia lui cu toți arnauții și tot toți oamenii lui, anume pe Alexandru Ipsilant și 18 l-au gătit și l-au purces la Botoșeni, și 20 au venit la Suceava, și săzut-au 4 zile în săptămîna ce(a) mare lîngă paști. Și s-au grijit sufletul după lege și au purces în sîmbăta paștilor din Suceava la Cernăuți, cu toți oamenii lui și batmanul Grecul au fost cu dinsul și s-au dus în Cernăuți și din Cernăuți l-au dus în Viena adecă la Beci.

1788 iunie 19, s-au tras nemții înapoi de la Eși, și au fost mare frică și au fugit toți boierii și negustorii din Iași, cit s-au călcat om pe om și-au venit toți din Iași la Botoșeni, și au fost mare frică și au făcut multă pagubă în creștini.

1788 iunie 22, au intrat un sultan și cu tătari în Iași și n-au făcut nimic stricăciune și au fost multe răzvlătiri între norod. că nu știa de ce s-or apuca și mulți au sărăcit.

1788 iulie 9, au intrat vodă în scaun, anume Manoli-Vodă și cu trei-Pași cu turci și pusă boieri din oamini ce au găsit în Iași că boierii toți au fugit care încotro au putut și din fuga boierilor, s-au spart leșul. Și după ce s-au tras nemții la Stroești, au dat o spaimă în norod cit nu s-u știut om cu om și au lăsat toț ce au avut și au fugit unii numai cu ce-au (a)vrut pe dinșii, și multă pagu(bă) s-au făcut din pricina boierilor, c-am umblat cu fătării în trei părți unii tin(u)-să cu turcii, alții cu nemții, alții cu muscalii. Și s-au dovedit a lor rele fapte și s-au prins scrisorile lor și pe urmă n-au avut obraz nici la nemți, nici la muscali nici la turci, și umbla(u) fugari și pribegi ca niște tilhari și din pricina lor mulți negustori s-au sărăcit.

La 1788 august 21, luni, au mers nemții la Ieși și au avut bătaie și au bătut nemții pe turci, și au fugit turcii, și au intrat nemții în Iași, și au venit Elman gheeneral muscăcescu cu muscali la Iași, și s-au întors boierii și negustorii și norodul înapoi la Ieși cu mare bucurie.

1788 septembrie 7, au închinat turcii Hotinul, văzînd mare strămoare din toate părți(le) și au ieșit Pașa cu douăsprezece agalari la prințul Coburg, zălog; pînă au venit poroncă de la împărat Iozifus Săcundus ce să facă cu turcii din Hotin, și i-au dat în urdia turcească și nu i-au prădat de nimică. Și au stăpînit nemții Hotinul și raioa toată, și s-au scoborit prințul cu o samă de o(a)ste la Roman și-au fugit turcii, și-au săzut de la let 1788 septembrie 27 pînă la let 1789 iulie 17, în luna mare fiind fricoși. Iară muscalii au iernat în Ieși. Graf Rementov. La let 1789 iulie 23, au mers gheenerari Suvorov cu puțină o(a)ste la Tecuți și au ieșit la Focușani și-au poronicit prințului să vie la Focșeni, și-au mers și s-au așăzat în Țara Muntenescă, un ceas de la Focșeni, șezînd acolo pînă la 1789 septembrie 2. Și au venit vezirul cu 40 mii de turci tot oaste aleasă cu tunuri de 16 cōtți de lungi și au venit patru Pași cu 50 mii, și Mavroieni cu 20 mii și s-au așăzat în trei părți în pre(a)jma nemților. Și apropiindu-să străjile bătea pe nemți. Și cunoscînd nemții că n-or putea sta împotriva turcilor s-au sfătuit să fugă înapoi și au scris îndată la muscali la gheenerari Suvorov și îndată au purces cu 20 mii. Iară nemții au mers la Focușani, și s-au întîlnit cu muscalii. Și Suvorov i-au întors înapoi, și au purces muscalii înnainte, și s-au dus to(a)tă no(a)ptea iarăși în lagăr unde au fost, iară turci au prins de veste că nemții au fugit și n-au știut că muscalii au venit, și marți dimineața, au lovit turcii străjile nemțești, și fiind ceață mare nu să vedea. Și muscalii s-au ascuns de o parte și s-au întărit turcii foarte, foarte, cit s-au îngrozit nemții, atit iurîș le-au dat pînă la panganete și la tunuri. Dar prinț, Coburg face foarte mai frumoasă muzică, ca cînd nici i-ar băga samă, și i-au încongiurat pe nemți și vrînd să-i puie la mijloc am dat piste muscali, și îndată s-au făcut strigare mare, foarte. Și atunce și nemții au deschis care și au dat din tunuri foarte tare și s-au slobozit cătanele și toată călărime(a) din careu, și n-au putut turcii a rabda, și-au dat dos la un red unde șede vezirul cu tunuri gro(a)znice, într-o moviă, și impresurîndu-si frica n-au stătut; și vezirul au dat în turci cu cărtăce să steie la bătaie și tot nimic n-au isprăvit. Și au dat, și vezirul a fugit împreună cu turcii, și lîngă Rîmnic, au fost avut niște șanțuri gătite cu tunuri foarte de nădejde, și n-au nimerit de frică la șanțuri și-au fugit lășînd toate a lor. Și-au găsit mult(ă) avere 3000 de care încărcate cu fel de fel de lucruri, 84 tunuri și mai pe scurt numai ce-au avut pe dinșii și toată zahereoă, mult mult foarte. Și au ținut bătaia șase cea(su)ri și s-au găsit turci morți, șasă mii, și prinși șapte sute, ș-au fugit ca val de ei. Și au făcut victorie mare și au împărțit toată averea turcească în două cu muscalii.

Mare și grea frică.

Vizirul n-au stătut la Dunărea, și au trecut îndată Dunărea, și făcînd cercetare a oștilor socotînd că jumătate au perit, numai s-au mirat. Și din nemți și din muscali, i-au întrebat vizirul : „Multă oaste au fost nemții și muscalii?” Și i-au spus drept : 30 mii au fost

nemții și douăzeci muscalii. Și nu i-au crezut și i-au întrebat pe alții și tot așa au spus. Și mare ciudă și rușine i-au părut vizirului : Turcii 10000 mii și nemții 50 de mii, și îndată au tăiat 4 Pași și iarăși era zurlă în turci, că zice-să că au fost peste 200 mii de nemți ; și au mers veste(a) la împăratul turcesc și au trimes pe un capegiu să mulțamească pe vizirul, și luind fermanul i-au tăiat capul vezirului. Turcii în București tremură, Mavroieni nu știe ce face. Pașii de la București au scris la împăratul că Mavroieni au <a>giuns cu nemții și au zis că sînt numai 30 mii de nem<(i), și nu sînt muscali și, ei au fost peste 80 mii și l-au tăiat bucăți. Cu aceasta l-au mulțămit turcii pe Mavroieni pentru slujba lui cea bună.

1789 august 9. Marele Alexandru Ipsilant-vodă ce-au l-au luat nemții în Iași, l-au trimis ea să sadă la bună hodină, cu leafă bună la Brinn, loc frumos pînă la pace. Dară, păcatul lui l-au pus, și-au scris cărți la Țarigrad, ce-ar fi scris nu să știe, și-au prins cărțile și l-au pus la pedeapsă în șpilbercă.

1793 august 25, joi la două ceasuri după amiază au perit razele soarelui și-au ținut acel semn 8 ceasuri și jumătate, semne pentru păcatele noastre ; mărirea Dumnezeu și pe pămînt pace și-ntr-o oameni bunăvoină.

1794 februarie 7, s-au născut cu vrerea lui Dumnezeu Gheorghe ficior, și s-au botezat de Inachi Gavril, acesta ne-au fost copil, mai în urmă aceasta este moștenitor casii părintești. Să-l invrednicească Dumnezeu întru mulți ani cu sănătate a stăpîni. La let 1806 octombrie, au știmbat turcii domnii. La București era domn Ipsilant și au fugit în Ardeal la Brașov și de acolo au mers la Căminia la muscali. Au venit domn la București Suciu <Sutu> — vodă, și au șezut trei zile domn, și l-au scos muscalii și au pus iarăși pe Ipsilant ce-au fost intii, fără voia turcului.

La let 1800 martie, au ridicat franțozii împărat pe Bunăparte om învățat și bun ostaș și au făcut război cu neamțul. La let 1803 au venit franțozii la Viena, și împăratul a fugit la Buda, și Bonăparte au venit la Viena, și-au intrat în cetate, și au luat multe milioane de lei și mul<(e) lucruri împărătești din Viena, și s-au întors și s-au făcut împărat. Și s-au ridicat muscalii ajutoi neamțului, și au făcut prusul vicleșug și pace pe ascuns, și au bătut franțozii pe muscali foarte rău, și s-au întors muscalii la Galiția, și franțozul au apăcat.

La let 1805 au stricat pace(a) cu prusul și au început bătaia la 1805 august și au bătut pe prus în trei rinduri și au luat Saxonia fiind curfiști și au luat Lipsca cu multe milioane de galbini și alte lucruri scu<(m)pe și au intrat la Berlin și au luat a craiului rezidență. La let 1806 octombrie, franțuzul săde în Branderburg. Let 1800 au venit Moruz-vodă la Iași, domn bun, și au așăzat țara foarte bine. La let 1804 s-au apucat și au făcut curțile ce<(le) vechi, foarte frumos și cu mare rinduială, și le-au stolnicit foarte fru<(mo)s, și țara era mulțămită și la bună rinduială pusă. La let 1806 octombrie, i-au venit schimbare fără veste și au părut rău la toți, de un domn bun că s-au șlimbat, și au venit Scarlat vodă Calmuș, și au șezut 28 ceasuri domn și nu l-au primit conzulu muscănesc și s-au dus înapoi cu mare rușine, și au pus muscalii iară pe Moruz și au fost mare revzletire între turci.

La let 1805 aprilie 1, însămnec această curgere a timpului, cum au curs spre mare păgubire și sărăcie ce s-au tras oamenilor : la let 1804 august 14, au început a plo<(u)a pînă la noiembrie 18. După ploaie au căzut zăpadă și n-au putut nimene să are și au ținut iarna pînă la martie 24. La aprilie zi intii, au nins omăt mare și s-au făcut scumpele mare la toate : carul de lemn 2 și 3 lei oca de pește pro<(a)spăt, 45 pâr<(ale) oca de pește sărăt, moron 60 pâr<(ale), oca de carne de vacă 10 pâr<(a)le, de oaie 11 și 12 pâr<(ale), curcanul 2 lei și trei lei, gisca 50 pâr<(ale), rața 20 pâr<(ale), claponul 1 leu, găina 20 par<(ale).

La let 1805 septembrie 10, au nins zăpadă mare, trei zile au ținut și au dat vînt cald și s-au topit deodată și s-au făcut poho mare, și au stricat mori și heleșteie și au fost o tină cît n-au putut oamenii să stringă de omăt păpușoiul, și s-au făcut scumpe toate : dimerlia de păpușoi par<(ale), dimerlia de griu faină 2 lei ; oca de vin 12 par<(ale), prsot, mai bun 14 și 16 pâr<(ale) oca.

Let 1806 noiembrie 19. Să să știe că s-au luat Hotinul de muscali : avînd turcii rămăzan, într-o noapte au întins muscalii podorile peste Nistru, și fiind un șant fără apă inpregiurul cetății s-au vîrit într-acei șant 40 de mii cazaci, însă pedestrima, și săzînd acolo pin<(ă) dimineața și deschizîndu-să porțile dimineața a cetății, au tăbărit deodată<(ă) toți și cum șede<(au) turcii culeși fiind în pat, așa i-au apucat după cum dorme, și le lua armele și îi pune la calaur, și alți muscali arunca armățile turcești de pe taghile și pune tunurile cele muscălești. Și așa pâr<(ă) în trei ceasuri tot Hotinul au fost prins de muscal și pâr<(ă) la amiază au dat înnot, douăzeci mii de cazaci înnot, și mai virtos au fost cuprins, și, începînd a ciuta surle, dobe, tunuri și steguri de bălăile scoțînd. Și așa fiind 6 zile pâr<(ă) și-au vindut turcii lucrurile lor și scoțînd cară de prin sat i-au încercat și i-au trimes în gios. Așîșdere mai virtos s-au

luat și cetățile Dunării : <I>smail, Brăila și altele. Iar zahereoa cea turcească, carile era cetatea Hotinului, au cărat-o muscalii în cea parte, peste Nistru.

Arh. St. Botoșani, colecția Documente, P/XV/5, orig.

Ediții : Iorga N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, col. XXI, p. 53—60.

12

1820 iunie 10, Botoșani. Hotarnica și măsurătoarea moșici Tătărași proprietatea mănăstirii Popăuți, cu moșia tirgului Botoșani. Sint menționate 14 hrisoave ale mănăstirii din perioada anilor 1748—1783.

După jaloaba ce au dat preaosfințitul mitropolit Ieopoleos chir Inochentie preostul mănăstirii Sf. Nicolae în Botoșani asupra târgoveților de Botoșani din luna înata poronca prea înaltului nostru Domn Mihail Grigorie Suțu voievod, fiind rînduit ca să vin la starea Jocului și împreună cu dumealui vel vornic Alexandru Calimah, și cu dumealor vornicii de Botoșani, să intrăm în cercetare<a> pricinilor de păgubire și prigonirilor ce urmează între mănăstire și între lăcuitorii tirgului Botoșani. Și, puind înainte carte gospod a fericitului Domn Alexandru Constantin Moruzi voievod, din let 1803, întru care să hotărâste atit pentru tirgoveți cit și pentru mănăstire în ce chip să urmeze întru toate, să punem la cale cu o dreaptă cumpănire întru amindouă părțile după cupinderea aceii cărți. Și fiindcă pe tirgoveți i-am găsit foarte răzvrătiți întru socotința că moșia ce este înpregiurul tirgului ar fi a lor și alcătuiți întru pretenție de moșie, iar nu de loc de hrană, am cerut de la preosfinția sa, părintele Ieopoleos ca să dea o pliroforie de dreptățile ce ar fi avînd mănăstire<a>. Și din hrisoavele ce în număr de 14 mi-au arătat, acest fel am aflat curgire pricinii adevă; la let 17256 Domnul Grigore Ghica voievod prin hrisovul său zice că Ștefan Bosie ce au fost cămăraș de izvoade, arătînd un hrisov de danie de la Ioan Nicolaie voievod, în care să cupinde că, deslipind moșia Tătărașii, de locul tirgului Botoșanii, ce era tot domnesc, giuătate dintr-această moșie o dăruiesc aceștii mănăstiri ce atunci să afla bisărică de mir zidită de fericitul întru pomenire<a> Domnului Ștefan voievod cel bun, pe însuși moșia Tătărașii, iar giuătate o au dăruit numitului Ștefan Bosie, pe care l-au și rînduit epitrop bisăricii, pe care danie întărînd-o au rînduit și boieri hotarnici de cu despărțit prin sămne, hotară firești ce să află și astăzi moșia Tătărașii, de care locul gospod, dinpregiurul tirgului, întărînd și hotarnica prin acest hrisov.

Apoi la let 17259, fericitul întru pomenirea domnului Costantin Mihail Cehan Racoviță voievod, prin hrisovul său arată că după ce luminata doamna Ana maica înălțimii sale, găsînd biserică, surpată, descoperită, pustie atit zidurile, au întocmit cit și acoperămînt, catapeteazmă și toate le-au făcut din nou, inzestrîndu-o și cu argintării ale lucrări bisericăști, au ridicat-o și înălțimea sa în mai înaltă stare puind-o în rîndul mănăstirilor, și inzestrînd-o cu moșia Tătărașii, sat întreg cu hleșteu și cu mori. Pentru că au făcut schimbătură cu Ștefan Basie cămărașul, dîndu-i altă moșie, o bucată de loc din hotarul domnesc a tirgului Cotnari și făcînd, și obicei de mile din vamă și din alte rusumături a țării, și pe lingă alte mile domnești au mai miluit-o și cu toată dejma de pe tot hotarul tirgului Botoșani, ce era domnesc, ca oarecine ce ar lucra pe locul gospod, dejma să o dea la mănăstire, afară de hotarul Tătărașilor ce-i este dat cu loc cu tot.

Și după ce au așezat-o în rîndul mănăstirilor și au inzestrat-o, au închinat-o la Sf. Patriarhie a Antiohiei. Dar în urmă după doi ani la let 17261 septembrie 2 însuși acestaș domn trimînd hotarnici de au hotărit tot locul gospod dinpregiurul tirgului și cuprînzînd într-un hotar și moșia Tătărașilor și mai cumpărînd și un hleșteu ce ar fi fost pe apa Sicnii, aproape de tirgul Botoșanilor de la dumealui Ioan Cantacuzino vel cămăraș, după ce pomenesște toate hotarele însămne, în hrisovul ce dă mănăstirii și arată că le-au dat danie și miluire sf. mănăstiri, zice că dă și întărește după hotarnicile arătate ca să fie de la Domnie-sa drepte ocine și moșii, cu tot venitul și cu tot hotarul, adevă deopotrivă întărește stăpînirea mănăstirii pe locul dinpregiurul tirgului ce au fost domnesc, ca și pe moșia Tătărașii cu tot venitul și cu tot hotarul și cu loc cu tot. Căci de ar fi lăsat domnesc locul dinpregiurul tirgului după ce l-au cuprins într-un hotar cu Tătărașii, trebuie să zică anume stăpînirea Tătărașilor într-un fel și celuialt loc într-alt chip. Iată dar că nu rămîne îndoială că și Tătărașii și locul dinpregiurul tirgului, sint de veci date danie cu loc, cu tot întreg hotarul ce să cuprînde din sămne în sămne, mănăstirii. Apoi la let 17262 noiembrie 1 Domnul Matei Ghica voievod, prin două hrisoave a domniei sale tot dintr-o zi făcute, întărește toate milele

și afierosările a domnului Constantin Racoviță voievod cu unul vrind să întărească testamentul mănăstirii, și închinarea la Sf. Patriarhie, cuprins de hrisovul cel dintîi a Domnului Racoviță întreg, și pentru aceea să pomenește și de dejmurile de pe locul dinpregiurul țîrgului dar nu să poate socoti că pentru că zice de dejmurile dinpregiurul țîrgului într-acest hrisov au lăsat acest loc, iarăși domnesc, sau a țîrgului, căci prin al doilea hrisov tot dintr-o zi cu acela, cuprinde iarăși la un loc într-un hotăr și moșia Tătărașilor și locul dinpregiurul țîrgului, și întărește stăpînire(a) mănăstirii pe amîndouă deopotrivă ca pentru o moșie, numai zice afară de vatra țîrgului, și într-acest loc unde zice de vatra țîrgului s-a vederat și tocmît acest hrisov. Dar, pe cit să poate giudeca atît de noima de mai sus cît și negreața cernelii să înțîlege, fără îndoire că însăși scriitorul hrisovului greșind au tocmît atunci cînd s-au scris căci de s-ar socoti că au urmat vreun vicleșug și că au fost zis afară din locul țîrgului sau alt cuvînt, nici noima nu lasă, dar nici loc altul nu mai rămîne necuprins în semnele hotără afară de vatra țîrgului. Apoi la let 7265 aprilie 16, Domnul Scarlat Ghica voievod, asămîne întărește testamentul mănăstirii și închinarea la Sf. Patriarhie, cu toate milele, fără însă a pomeni nimic pentru deajma de pe locul din pregiurul țîrgului. Și la let 7266 noiembrie 1, cu alt hrisov întărește în stăpînire(a) mănăstirii tot locul cu tot hotarul; fără a mai face osăbire între Tăt'rași și între celelalt loc dinpregiurul țîrgului, ca pe o dreaptă moșie a mănăstirii. Apoi iarăși la 7267 ianuarie 8, Domnul Ioan Theodor voievod, și la let 7272 septembrie, Domnul Grigore Ioan voievod, prin hrisoavele ce dau, asămînte întăresc hrisovul de așezămint a mănăstirii și închinarea la Sf. Patriarhie cu toate milele numai de dijma de pe locul dinpregiurul țîrgului nimic nu mai pomenești căci îndestul s-au legiut prin trei hrisoave de la luminații domni de mai înainte stăpînire(a) mănăstirii pe tot locul dinpregiurul țîrgului înpreunat cu Tătărașii ca pe o dreaptă moșie a mănăstirii și nici alt hrisov de întăritură pe moșie n-au trebuit a lua mănăstirea. După aceasta în domnia fericitului Domn Grigorie Alexandru Ghica voievod, născînd pricina între țirgoveții locuitori în Botoșani și între mănăstirea Sf. Nicolae, pentru că să întemeiesă orașul și să înmulțisă norodul dintîrg, încît începuse a ieși cu locuința pe moșia Tătărașii, a mănăstirii și nu vor să dea adetul moșiei supt cuvînt că șad pe locul țîrgului. Și rîndindu-se hotarnicii boieri pe domnealui vornic Manolache Dînache, ce era atunce jăcnicer și vornic de Botoșani și pe domnealui banul Costandin Virnav și pe portarul Nanu iarăși vornic de Botoșani, au despărțit Tătărașii de țîrgul Botoșanilor. Și pomenitul domn prin hrisovul din 1776 octombrie 22, întărește acea hotăritură, însă măcar că în hrisov să zice că să disparte moșia Tătărașilor de către locul țîrgului, dar numai cu acest cuvînt nu să poate giudeca că au deosebit moșia din pregiurul țîrgului de către moșia Tătărașii, și că au dat-o țirgoveților sau au oprit-o domnească; căci nu anerește daniile și hrisoavele de mai înainte, și cu cuvîntul de locul țîrgului să înțîlege lăcuința țîrgului, iar nu moșia de pe afară, după cum din însuși lucrarea boierilor hotarnici să dovedește; care nu încep a despărți Tătărașii din capul hotarului ci numai din marginea țîrgului Botoșani, din muchea dealului merg și despart locul locuit a țîrgului de cătră Tătărași. Și deși trec de la țîrg pînă în capul hotarului despre răsărit, dar și spun că să înpresura moșia de către înpregiurași și adecă capătul despre răsărit al Tătărașilor, îl despart pentru a îndrepta înpresurările despre înpregiurași; mijlocul Tătărașilor îl despart de către locuința țîrgului, pentru a nu înpresura țirgoveții cu vatra țîrgului; iar capătul despre apus îl lasă nedespărțit, negreșit pentru că atît locul dinpregiurul țîrgului, cît și Tătărașii, era tot moșia mănăstirii și nu aveau trebuință a să despărți, neurmînd pricina de înpresurare. Precum și mai cu temei să dovedește din cartea gospod din let 1778 mai 19, a fericitului Domn Constantin Dimitrie Moruzi voievod, ce o dă de apărare egumenului mănăstirii, în care arată păgubirile ce pricinuite țirgoveții mănăstirii, întîinzîndu-se a pune boii de negoț pe locul dinpregiurul țîrgului în țaria lor. Și că arătînd și cartea răpousatului Domn Grigorie Alexandru Ghica voievod, prin care să hotărăște ca nimene să nu îndrăznească a face călcare moșiei mănăstirii ce are înpregiurul vetrei țîrgului, fără a să învoi cu egumenul mănăstirii. Asemîne și domnia sa de volnicia egumenului ca să-și apere moșia, poruncind și vornicilor de Botoșani, ca să înfrîneze pe acei obraznici țirgoveți ce nu să vor supune cărții domniei sale. Iată dar că să dovedești că fericitul Domn Grigorie Alexandru Ghica voievod, n-au stricat daniile mănăstirii, ci mai virtos întărește stăpînirea mănăstirii pe locul dinpregiurul țîrgului. Și iarăși din hrisovul tot aceluiași domn Moruzi, din 1780 decembrie 14, care rînduind hotarnici iarăși pe domnealui vornicul Manolache Dimachi, fiind atunce stolnic și vornic de Botoșani, banul Costandin Virnav și medelnicer Iordache Canano pentru că iarăși să întînd țirgoveții cu locuința și despre celelalte părți pe moșia mănăstirii.

După poroncă au hotărit vatra țîrgului de către locul dinpregiurul țîrgului ce este moșie mănăstirii, care hotăritură întărindu-o fericitul domn cu acel hrisov din sămne în sămne, întărește stăpînirea mănăstirii pe toată moșia dinpregiurul vetrei țîrgului întocmai după hotarni-

cile și brisoavele luminaților domni de mai înainte, fără a deosebi Tătarașii de celelalte locuri, ci zicind mai virtos ca să fie sf. mănăstiri danie și miluire de la domnia sa.

Apoi la let 1783 ianuarie, Domnul Alexandru Constantin voievod cuprinde în hrisovul ce-l dă mănăstirii și hrisovul fericitului Domn Grigorie Alexandru Ghica voievod, cu care se despart Tătarașii de către vatra târgului, și hrisovul Domnului Constantin Moruzi voievod, cu care se desparte iar celălalt loc dinpregiurul vetrei târgului, cunoscându-le ca niște drepte afierosări a domnilor de mai înainte din drept loc domnesc deși întărește mănăstirii și moșia Tătarașii întru întregimea hotarelor ei, și cealaltă moșie care este afară din vatra târgului Botoșani, întru întregimea hotarelor ei cu tot locul și cu tot venitul în veci, în puterea căror hrisoave și-au stăpânit mănăstirea moșile. Iar la let 1796 septembrie 30, supărându-se pevestosul mănăstirii, decătre țirgoveți cu răpire de fînă și de loc de hrană, în domnia preînaltului Domn Alexandru Ioan Calimah voievod, dind jalobă către stăpînire, i s-au dat carte gospod de apărare, atît pentru fînă ca nimene să nu îndrăznească a cosi fără a să învoi, și a să tocmi cu mănăstirea, cît și pentru loc de arat, iarăși fără învoiala egumenului să nu are, și arind să-și dea adetul după ponturi; și apoi la let 1804 iulie 31, în domnia fericitului Domn Alexandru Constantin Moruzi voievod, carele au întărit iarăși prin hrisovul său stăpînirea mănăstirii întocmai după cuprinderea hrisovului din 1780, a fericitului părintelui înălțimii sale, giudecîndu-să țirgoveții de Botoșani cu pevestosul mănăstirii Sf. Nicolae, preasfinția Anthim edesis în divanul domnesc, s-au sfîrșit toate pricinile dintre țirgoveți și dintre mănăstire, dîndu-se hotărîre în ponturi, anume; adică vii mai multe decît cite se află în vremea aceea înpregiurul târgului să nu să mai adaugă și cite locuri în însuși anul acela s-au îngrădit pentru vii să se strîce gardurile, care acest pont fiindcă să atingă de interesul a însuși unora din țirgoveți ce fără învoială mănăstirii cuprinsășă] locul însuși țirgoveții. După ce s-au întors la casăle l-au primit a să urma, și încă vii și livezi din vremea aceea încoace s-au mai sporit înpregiurul târgului, din care puține sînt făcute cu așăzare de bezmen, iar cele mai multe sînt cuprinse în silă și în putere, stăpînîndu-le și pînă astăzi; cît și alt pont pentru lăcuiitorii satelor mănăstirii ce iarăși să hotărăște a nu li să mai sporî numărul, nu s-au păzit, ce mai virtos s-au înmulțit lăcuiitorii agiungînd în tîspatru satele pînă la număr de 260 gospodării. Și fiindcă aceste două ponturi din început nu s-au păzit, și acum prin luminata poroncă preînălțatului nostru domn, ni să poroncește; nici în pontul viilor nici în pontul sporirii lăcuiitorilor, strămutare să nu să facă. Iar celelalte ponturi ce într-această carte a domnului Moruzi să hotărască anume, nu pentru toate stările țirgoveților ci numai pentru acei ce sînt în cea mai slabă stare și săraci, să le punem în lucrare. Și după poronca preînălțatului nostru domn ispitîndu-le a le pune în lucrare pe cît se poate, s-au ridicat planul a toată moșia cu meșteșug ingineresc și s-au măsurat locul slobod fălcește precît în gios să arată :

Socotiala piste tot a moșiei mănăstirii Sf. Nicolae, care loc măsurîndu-să fălcește, din apa Dresleucei pînă în drumul Furilor, cuprinde 4355 fălci 90 prăjini și să împarte cum mai gios să arată și precum se află astăzi stăpînîndu-să :

fălci	prăjini
231	46 vatra târgului
275	48 mahalalile cu vilele i sat Popăuți
58	75 vatrile la trei sate adică :

fălci	prăjini	
25	3	Răchițele
29		Cișmeaoa
4	72	Tlasc
58	75	

1651 20 *imașurile* adică

1543 5 a târgului pînă în muchea despre răsărit a Sicnei, bez. vetrile târgului a mahalalilor și a satelor, care socotîndu-se cite giună-tate fălci de vită pășune, cu îndestulare trece peste numărul vitelor ce sînt a târgului, nefiind nici pînă la 3000 vite

		71 a Popăușilor și a Cișmelii : aceste imașuri a satelor Răchișilor 24p.
	37	15 să cad să să mai sporească, fiind numărul lăcuiitorilor pân la 260
	1651	20
1002		
1002	42 țarinile adică :	
	fălci	prăjini
	140	12 a tirgoveșilor adică :
	fălci	prăjini
	23	8 în cracul despre Stăuceni
	117	4 peste Sina is amestecate cu Răchișile și cu Andrei morar
	140	12
61	15 Tinasc adică :	
	41	40 din dial de sat
	19	55 piste Teișoara
	61	95
263	77 Răchișile adică :	
	240	65 în mal deasupra Sineci, bez acea amestecată cu tirgoveșii *
	23	12 în deal la drumul Furilor
	263	77
416	77 Cișmeaoa și Popăuși adică :	
	291	62 în deal deasupra Sineci,
	25	15 în cracul Teișoarei,
	100	la drumul Furilor
	416	77 fac ca analogindu-se pe 180 gospodari, cam 2 galbeni, fălci de
		om nu le agiung încă 33 fălci
882	21	
3219	71	
120	21 stăpînescă cu 14 fălci din cracu Stăucenilor ce tirgoveșii zic	
		că ar fi a mănăstirii sau a oamenilor mănăstirii și mănăstirea
		nu are nici o știință, și a rămas să să dovedească în urmă adică :
		6 în cracu Teișoarei
		12 6 la drumul Furilor
		25 în deal deasupra Sineci
		13 la ocoale
		35 coasta de la ocoale
		8 în valea Armencei
		3 în dealul Sineci
		4 la prisaca lui Ceordic

14 15 în cracul despre Stăuceni însă are să mai cerceteze neavind
mănăstirea nici o știință de aceasta.

120 21

1002 42

1135 16 fânașurile cu haturi cu tot

4355 7

cum se împarte acest finaț :

54 9 preoții

12 2 diaconii

12 2 psalții

18 3 dascălii

780 260 locuitorii ce se află în truspatru satele birnici și

876 seutelnici

259 16 a mănăstirii întru care s-au socotit și do vă imașuri pe amîndouă coastele
Teișoarei și mai lipsind mănăstirii încă 96 fălci pînă la 355 fălci ce-i trebuie
pentru vitele cele de slujbă și cele de zestre adică ;

100 pentru 140 capete de pe zestrea mănăstirii ;

75 pentru 150 vite albe tamazlic, tij zestre ;

60 pentru 600 oi tij ;

80 pentru 80 de giug, adică 64 pentru 8 plug și 16 de dărvală ;

40 pentru 16 cai de grajd.

355

1135 16 Așa măsurîndu-să întru osăbire fieștecare loc alcătuiesc suma fălcilor peste
tot adică :

4355 7 toată suma împreună cu vetrile tirgului și a satelor

566 9 să scad, valra tirgului a mahalalilor și a truspatru satele.

3788 78 rămîne loc de hrană ce s-au găsit stăpinîndu-să într-acest chip adică :

fălci prăjini

1683 16 ce au tirgoveții imaș și arătură,

1726 24 asămîne ce au satele toate imaș, arătură și finaț.

379 37 ce are astăzi mănăstirea arătură și finaț, care analoghi-
săndu-să, pe tot locul de hrană ce este pe moșia mănăstirii,
abie are la zece fălci una pentru trebuința sa.

3788 78

Și fiindcă tirgoveții nu mai fac acum cerere pentru strîmtoare locului, ei s-au întors a
cere toată moșia întru a lor de veci stăpînire, rămîne pentru acest fel de pretenție să se
giudece la cîinstul divan. Iar pentru imașul tirgoveților, mie mi s-a pare a fi îndestul pentru
suma vitelor ce au, dacă însă vor lipsi de pe imașul tirgului vitele ce neguțătorii jidovi și alții,
făcînd velniță, în vite de le îngrășă la velniță, păsîndu-le ziua pe imașul tirgului, căci pentru
imaș ordinar, unde nu sînt vite de negoț, la cele mai multe locuri se socotesc trei vite la o
falce de imaș, precum și însuși satele mănăstirii : Popăuți, Cișmeașa și Răchițele nu au mai
mult decît 108 fălci imaș, care analoghindându-să pe vite vin încă mai mult decît trei vite

la fâlci și le agiunge. Asemine, dar, și tirgoveților le va fi îndestul imașul de 1543 fâlci, socotindu-să cite două vite de falce a tirgoveților și cite o vită de falce a trecătorilor ce vin pentru alișveriș, cu toate că nici este de unde să li să mai sporească de pe moșia mănăstirii, de vreme ce se dovedește că la 10 fâlci, una abie rămîne pentru trebuința mănăstirii, unde i s-ar cuveni a ave o a treia parte din toată moșia, măcar că tirgoveții mai cer și altă bucată de loc de pe moșia Mănăstirea Doamnei, aproape ca la 200 fâlci, sub cuvînt că și acea moșie este luată tot din locul tirgului și că ar fi avut-o imaș pînă la anul 1813. Iar de atunci de cînd au vindut mănăstirii Rusicon ace moșie li s-ar fi oprit ace bucată de loc, dar dacă ei voiesc aș lăți imașul, peste rînduială, să să invoiească cu stăpînul acei moșii. Iar pentru acei ce-au prins locuri de case, i de grădini, sau de vii, pe moșia mănăstirii și cîți de acum înainte vor cuprinde, împregiurul tirgului, dreptatea o agiută pe mănăstire a cere de la toți o alcătuire în scris cu așazare de bezmăn și numărul stîinjenilor ce-au cîuprins și cuprind și astăzi. Dar fiindcă tirgoveții întru nimic nu voesc a să alcătui cu mănăstirea, atît pentru aceasta cît și pentru altele drepturi legiuite pe obiceiul pămîntului, rămîne a face cerere de la stăpînire. Și mai virtos pentru cită parte de moșie să cuvine a opri pentru mănăstire. Cît în ceea ce să află acum avînd nu se poate să rămîie, ci chiar strămbătățîndu-o din dreptul său, să i se dei chiar o a cincea parte din tot cîmpul.

1802 iunie 10

Arh. St. Botoșani, colecția Documente, II/60, orig.

13

1832 mai 10, Botoșani. Tabel privînd sumele de bani ce se vor percepe din taxele impuse pe mărfurile care vor intra în oraș.

Tahmin de inchipuirea eraturilor după poroncă, de către Sfatul Orășnesc din Botoșani împreună cu obștia neguțătorilor, precum în gîos să arată :

1832 mai 10

Lei

- 45000 pentru 15 mii vedre holercă și rachiu ce ar intra pe an într-acest tirg cu tahmin, precum s-au putut afla aproape de adevăr
- 4000 pentru buțile și poloboacele cu vin ce intră în tirg, după tahminul ce au intrat și în anul trecut, socotite cite 4 lei de bute și 2 lei de poloboc.
- 1000 pe 2 mii vedre păcură, iarăș cu tahmin ce ar pute intra pe an într-acest tirg, cite 20 parale pe vadră.
- 6000 zečiuiala patentelor după însămnarea cînsituitului Departament Ministerii Dinlăuntru.
- 3000 pentru intrarea trăsurilor cu marfă de orice fel ce ar scoate bani din țară, după poronca cînsituitului Departament, ca să deie de la 2 lei pînă la 16 pe o trăsura

Arh. St. Botoșani, fond Prinăria oraș, Botoșani, dosar 2/1832, f. 40, orig.].

14

1838 noiembrie 19, (Botoșani). Adresa imputernicitului Epitropiei mănăstirii Sf. Spiridon din Iași către epitropii spitalului ce urmează a se înființa la Botoșani, pentru a i se comunica stadul organizării spitalului respectiv.

Cătră cînsitii dumnealor, boierii epitropii spitalului ce urmează a se înființa din averea răposatului comis Ioan Mavromati.

Supt iscălitul avînd înscărcinare din partea dumnealui boierului logofăt Iordache Catargiu, mădular Eptropiei mănăstirii Sfîntul Spiridon, a stăruî întru înfiinţarea spitalului în acest oraş din averea răposatului comis Ioan Mavromati, priveşte că, deşi după îndemnarea urmată în toamna aceasta cu o necruţată părgă, s-au fost pus în lucrare toate cele trebuincioasă întru înfiinţarea unui asămînea folosători lucru, dar acum, pregătindu-să de atăta vreme, să pare stînjănită lucrarea aşazării bolnavilor întrînsul. Aşadar, cu dorinţă fiind a şti de poziţia aceştii lucrări, în ce să mărgineşte, cu cînte fac dumneavoastră poflire ca să binevoiţi a-mi împărtăşi ştiinţa care este pledeca ce au stavilîsat regularîsărea pregătirii întru aşzarea bolnavilor şi la ce sfârşit păra acum să mărgineşte.

Iacovachi Leon

1838, noiembrie, 19

Arh. St. Botoşani, fond Primăria oraş. Botoşani, dosar 3/1838, f. 1, orig.

15

1848 aprilie 9, Iaşi. Adresa Ministerului de Interne către Visterie pentru a hotărî strămutarea unor locuitori din satul Zahoreni—Dabişoalei, ţinutul Dorohoi, întrucît sînt „tulburători al liniştii din acel sat”.

Isprăvnicia Dorohoi, prin raportul din 5 a curgătoarei sub nr. 1608, înştiinţează că între locuitorii satului Zahoreni—Dabişoalei din acel ţinut, a descoperit pe trei, anume Simion Foca, Neculai Benicariu şi Vasile Aivăncesei, de invitarea celorlalţi spre scopos de strămutare şi pribegire, pe la necunoscute locuri; şi că pentru ferirea unor asemenea urmări, ce ameninţă pagubă atît proprietăţii cît şi Visteriei, ridicîndu-i, i-ar ţine sub arest ce Visteria ar încuviinţa mijlocirea adresată de ea, a-i strămuta la vreun sat din ţinuturile de jos.

Mijlocind şi prin acest Departament a se da o asemenea încuviinţare cît mai neîntîrziat, pentru care cu cîntea căzută se pofteste pe Visterie a pune la cale strămutările după a Isprăvniceii mijlocire, căreia să i se trimită ştiinţă la care anume sat s-au înscris cu dare, spre a se regularisi cu dinşii cele de cuvinţă, şi a nu se ţine sub închisoare tocmai acum în timpul de faţă.

Ministrul din lăuntru, Catargiu

Şef secţie, (îndescifrabîl)

Primit apr. 15. Nr. 2439

Secţia a 2-a, Va da ştiinţa cerută.

Arh. St. Iaşi, Tr. 1352, op. 1535, dosar 221, f. 15, orig.

Ediţii: *Documente privitoare la anul revoluţionar 1848 în Moldova*, D.G.A.S., Bucureşti 1960, doc. 179, f. 173—174.

16

1850 ianuarie 21, Botoșani. Actul de naștere și botez al poetului Mihai Eminescu.

Registru pentru naștere și botez pe anul 1850

Nr. crt.	Data nașterii		Data botezului		Sexul		Numele care s-a dat pruncului la botez	Numele și pronumele, starea sau meseria părinților pruncului	poliția sau satul unde s-a născut pruncul	numele și prenumele nașului sau a nașii	Iscăliturile : a preotului, a nașului și a părinților
	Ziua	luna	Ziua	luna	fiu	fiică					
3	15	ianuarie	21	ianuarie	fiu	—	MIHAIL	D. GHEORGHI IMINOVICI, căminar cu soția sa RALU, proprietari	În orașul Botoșani	D. VASILE IURAȘCU, stolnic	IOAN, iconom ; VASILE IURAȘCU, stolnic am fost naș ; G. IMINOVICI, căminar RALUCA IMINOVICI căminăreasă.

Arh. St. Botoșani, colecția Registre de stare civilă Botoșani, dosar 81/1850, f. 2, orig.

17

1859 ianuarie 5, Botoșani. Telegrama alegătorilor din orașul Botoșani trimisă la Iași lui Al. I. Cuza cu ocazia alegerii sale ca domn al Moldovei

Între cele mai frumoase zile ce a putut avea prea iubită noastră patrie, istoria va trebui să cuprindă în sine cu litere de aur strălucita zi de 5 ianuarie 1859, în care mult îndurătoare providență a binevoit a îndeplini lipsa Prințului străin prin suirea Măriei Voastre pe tronul țării pe acel mărit tron, ce l-au împodobit respectabilii deputați cu însăși adevăratele dorințe ale Românilor din Moldova.

Prin urmare, noi botoșănenii, în a glasului țării ne grăbim a felicita pe alesul oblăduitor, pe prea înaltul Domn Alexandru Ioan Cuza Voevod, căruia aducem, din mijlocul bucuriei obștești, deplină credință, adevărată dregoste și întreagă supunere.

Buzdugan Post. ; Post. C. Bobeică ; Leitenent I. Cocota ; Ion Caruz, Agă ; Gr. Holban ; Post. ; Cornet Mihail Rosetti ; Ioan Rosetti, Post. ; Ștefan Gheorghe, Agă ; Gheorghe Hermeziu ; Neculai Mișoglu ; Costache Frim Spatar ; Vasile Miclescu ; Costache Gregoriadi ; Neculai Sofian ; Căpitan Vasile Gherghel ; Toma Pisoschi, Post. ; Gheorghe Cocotă ; Teodor Matasar ; D. Soroceanu, Spatar ; Vasile Pisoski ; Ioan Frâncu ; Costache Mavrogheni ; Ioan Fălu ; Ioan Mătăsar ; Alecu Boldescu, Comis Costache Grecu.

Ediții : Dimitrie A. Sturza, „Acte și documente relative la istoria renascerei României” vol. III, p. 358.

Artur Gorovei, *Monografia orașului Botoșani*, Fălticeni, 1926, p. 44.

18

1865 martie 17, Botoșani. Referatul secretarului Comitetului Permanent al Consiliului județean Botoșani privind demisia lui Mihai Eminescu din postul de (copist) la acest consiliu și confirmarea altui funcționar pe post.

Referat no. 38

Spre deplinirea rezoluțiunii puse pe demisiunea D-lui Mihai Eminovici, scriitor Consiliului de la care post s-a retras, avind dorința de a urma mai departe studiile, am onoare domnule presidente a vă prezenta pentru locul vacant pe d-lui Dimitrie Moțioc, și vă fac rugămintă să binevoiți a-l confirma pînă la cea mai apropiată întrunire a consiliului.

secretar : C. Balăcean

Arh. St. Botoșani, fond Prefectura jud. Botoșani, dosar 15/1865, f. 2, orig.

Ediții : Gh. Ungureanu, *Eminescu în documente de familie*, București, 1977, p. 283, doc. 235.

19

1865 martie 30, Botoșani. Raport al Primăriei orașului Botoșani către Prefectura județului Botoșani privind situația teatrului din oraș.

Principatele Unite Române

Primăria urbi Botoșani

oficiul 1, no. 1526

Domnule Prefect

Spre satisfacerea adresei d-voastră, sub no. 4148, subsemnatul are onoarea a vă relata că teatrul aci în oraș există, însă e proprietatea d-lui Petru Cristea care, pe lângă sala teatrului, are și încăperile și decorațiile cuvenite. Dar cit privește pentru darea acestui teatru în între-

prisă aceasta nu se poate face numai după prealabila înțelegere a Comitetului în mediat cu d. Petru Cristea, proprietarul teatrului, cu care numai trebuie a se contracta condițiile. Primiți d-le prefect osebita mea considerație.
 Primar Cananău

Secretarul consiliului
 Gheorghiu
 Șef birou : D. Popovici

Domnii sale domnul prefect de județ.
 Rezoluție : No. 5027, martie 30, Spre regulă.

Arh. St. Botoșani, fond Prefectura jud. Botoșani, dosar 341/1865, f. 3, orig.

20

1865 aprilie 30, Botoșani. Proces-verbal al Comisiei agricole județene privind numărul mașinilor agricole existente în plășile județului, felul lor și de unde sînt importate.

Prescript verbal
 1865 aprilie 30.

Conform jurnalului ce am încheiat subscrișii în ședința de la 30 martie trecut prin care am decis a ne aduna la cea dintîia ședință ce se va ține în luna corentă și a proceda cu cercetare asupra celor patru chestiuni cuprinse în circulara d-lui Ministru de Interne dir. statistică sub no. 5629 care chestiuni sînt cele următoare :

1. Cîte mașini agricole lucrătoare se află în acest județ pe Plăși.
2. Ce fel de mașini sînt acestea, adecă pentru care lucrare agricolă.
3. Din ce țară sînt aduse.
4. Ce putere de cai au. — completîndu-ne astăzi numai subscrișii ni s-a prezentat de către dl. secretar următoarele responsuri primite de pe la subprefecții de la :

Plasa Jijia

1. — În această plasă sînt 4 mașini;
2. — 2 mașini sînt de treierat, 1 de bătut păpușoi și 1 de măcinat.
3. — Sînt aduse mașinile toate din Englitera;
4. — Cele două de treierat au putere de 8 cai și celelalte de cîte 4 cai.

Plasa Cosula

1. — În această plasă sînt 9 mașini;
2. — Sînt 4 de treierat, 2 de bătut păpușoi, 1 de seterat și 2 de măcinat.
3. — Sînt aduse 6 din Franța, 1 din Austria și 2 din Englitera;
4. — Cele din Franța au putere de cîte 4 cai, cele din Englitera de cîte 6 cai și cea din Austria de 8 cai.

Plasa Miletin

Aceasta n-are nici o mașină.

Plasa Siret

1. — În această plasă sînt 3 mașini;
2. — Sînt două de treierat și vînturat și 1 de bătut păpușoi;
3. — Cele de treierat și vînturate sînt aduse din Germania, iar cea de bătut păpușoi din Franța;
4. — Toate au putere de cîte 8 cai.

Plasa Ștefănești

1. — În această plasă este numai o mașină;
2. — Mașina este de treierat;
3. — Adusă din Austria;
4. — Are putere de 4 cai.

Plasa Tirgului

1. — În această plasă sînt 4 mașini ;
2. — Sînt 3 de treierat și 1 de vîntuiat ;
3. — Sînt aduse 2 din Austria și 2 din Engiltera ;
4. — Cele din Austria : una de treierat este lucrătoare nu numai cu cal și alta de vîntuiat cu mîinile de către oameni, iar cele din Engiltera una are puterea de 4 cal și alta de 8 cai.

Subsemnații avînd în vedere că aceste relații date de subprefecți sînt adevărate, căci persoanele cunoscute de noi că au asemenea mașini sînt cele ce s-au arătat și de d-nii subprefecți.

Pe aceste considerente dar subscrisii, pe de o parte aprobă de bună înscirirea acestor mașini, iar pe de alta decid ca acest rezultat să se înainteze locului competent prin canalul prefecturii.

Prezident : s.s. indescifrabil
[urmează semnături]

Arh. St. Botoșani, fond Prefectura jud. Botoșani, dosar 181/1864, f. 68, orig.

21

1865 iunie 30, Botoșani. Statistica școlilor din județul Botoșani comparativă cu cea anterioară aplicării Legii instrucțiunii publice.

EXTRACT STATISTIC

de mișcarea școlilor în Județul Botoșani pe semestrul II la finea anului 1864/65.

La începutul semestrului acestuia la 1 martie se aflau : *14 școli*. Astăzi sunt 45 (dintre care 33 satești).

Sporul deci a școlilor din județ pentru semestrul acesta este de *31 școli* (29 satești și 2 urbane) înființate și organizate toate de Inspecțiunea școlară în lunile martie și aprilie.

La începutul semestrului acestuia la 1 martie se aflau învățînd în școlile județului *970 elevi* (aproximativ cu un scăzămînt sau adaos neînsemnat) dintre care 672 în școlile urbane și 245 în școlile rurale. Astăzi școlile sînt frecventate de *1942 elevi* dintre care 982 în școlile urbane și 960 în cele rurale.

Sporul deci a elevilor pentru semestrul acesta este de 1025 (237 în șc. urbane și 788 în șc. rurale).

Sumar

Semestrul I am avut în acest județ *14 școli* cu *917 elevi*.

Semestrul acesta al II^{lea} avem în județ *45 școli* cu *1942 elevi*.

Spor

31 (treizeci și una) școli și *1025 (una mie douăzeci și cinci) elevi*.

I. V. Adrian

1865 iunie 30

Arh. St. Botoșani; fond Prefectura jud. Botoșani, dosar 313/1865, f. 9, orig.

22

1865 decembrie 31, Botoșani. Adresa Prefecturii județului Botoșani către Primăria orașului Botoșani prin care se arată că a fost aprobată de Comitetul Permanent al prefecturii o subvenție de 6000 lei pentru a ajuta pe I. V. Adrian să înființeze o tipografie în oraș.

Principatele Unite Române
Comitetul Permanent al
Consiliului județean de

Botoșani

No. 1573

Domnule Primar !

În urma hirtiei ce a prezentat acestui Comitet domnul I. V. Adrian la 13 decembrie corent, subsemnatul are onoare a vă face cunoscut că :

În considerația dorinței ce arată de <a> înființa un stabiliment tipografic, dorință care nu poate decît a fi primită cu o dragă inimă de tot românul care iubește progresul și lumina în țara sa;

În considerație că de dumneavoastră este și recunoscut, prin alocarea pentru acest scop prin bugetul ce ați format, a da o subvențiune de 6000 lei, subvențiune aprobată de Comitet în ședința de la 28 decembrie;

Pe asemenea considerente recunoaște de proprietar stabilimentului de tipografie pe domnul I. V. Adrian cu subvențiunea votată de dumneavoastră, despre care vi se face cunoscut spre știință.

Primiți, Domnule Primar, încredințarea osebitei mele considerațiuni.

Președinte : Buzdugan

P. secretar

A. Briull

Domniei sale domnul Primar al urbei Botoșani

Rezoluție : Se va aștepta aprobarea bugetului prezentat onor. Comitet spre a se vedea dacă dinsul a rămas definitiv. Iacovachi.

Arh. St. Botoșani, fond Primăria orașului Botoșani, dosar 5/1865 f. 2, orig.

23

1867 noiembrie 27, Botoșani. Actul de naștere al naturalistului Grigore Antipa.

Registrul stării civile pentru născuți

Grigore Antipa

Din anul una mie opt sute șazeci și șapte luna noiembrie în douăzeci și șapte, la două ore după amiază.

Act de naștere a d-lui Grigore Antipa de sex bărbătesc, de religie ortodoxă, născut alaltăieri în orașul Botoșani, la casa părinților săi din strada Harapului, fiu a d-lui Vasile Antipa în etate de patruzeci și doi ani, de profesie avocat, domiciliat în Botoșani și a d-nei Zinca, născută Neculau. După declarația făcută de tatăl care ne-a înfățișat copilul. Întîiul martur dl. Costachi Gh. Savinescu, în etate de douăzeci și șase, de profesie învățător, domiciliat în Botoșani, amic, al doilea martur dl. Dimitrie Goescu, în etate de treizeci ani, de profesie funcționar, domiciliat în Botoșani, care au subscris acest act după ce li s-a citit împreună cu noi și cu declaranții. Constatat după lege de noi Iacovachi George, delegatul primarului comunei Botoșani și oficiar stării civile.

V. Antipa, martori C. G. Savinescu, Goescu

Oficiar stării civile Gh. Iacovachi

No. 170

Arh. St. Botoșani, colecția Registre stare civilă, oraș Botoșani, reg. 381/1867, act. nr. 170, orig.

24

1868 februarie 2, Tîrgul Ștefănești. Actul de naștere al pictorului Ștefan Luchian.

Registrul stării civile pentru născuți

Ștefan sîn Dimitrii Luchian

În anul una mie opt sute șazeci și opt, acum, două zile a lunei februarie, la cinci și jumătate ore înainte de amiază.

Act de naștere Ștefan sîn Dimitrii Luchian de sex bărbătesc, născut la întîi a lunii februarie în comuna Tîrgul Ștefănești la casa părinților săi, strada ulița Tîrgul vitelor, no... *, acasă în com. Tîrg Ștefănești, fiu al d-lui Dimitrii Luchian în vîrstă de ani patruzeci și doi, de profesie în funcțiune, cu rangul de maior în armata de grăniceri și al d-nei Lina Luchian, născută Chiricescu, în vîrstă de ani treizeci și șase, domiciliați în comuna Tîrgul Ștefănești. După declarațiunea făcută de tatăl care ne-a prezentat copilul. Întîiul martur dl. Misir Dimitri, în vîrstă de ani treizeci și unu, de profesie în funcție cu rangul de sublocotenent în armata

de grăniceri, domiciliat în comuna Tîrgul Ștefănești și al doilea martur dl. Vasili Neamțu în vîrstă de ani șaizeci și doi, de profesiune comerciant, domiciliat în comuna Tîrgul Ștefănești, care au subscris acestui act după ce li s-a citit împreună cu noi și cu declarantile. Constatat după legi de noi Iconomul Neculai oficiarul și Primarul stării civile.

Declaratiile : maior Luchian

Marturi : I sublt. D. Misir

II Vasile Neamțu

Oficiarul stării civile : N. Iconomu

* Loc necompletat în text.

Arh. St. Botoșani, colecția Registre stare civilă, Tîrgul Ștefănești, registru 53/1868, act. nr. 3, orig.

25

1868 august 30, Botoșani. Ordin al Ministerului de Interne către Prefectura județului Botoșani privind aplicarea Legii exproprierii terenurilor în vederea construirii căii ferate Roman—Iasi—Suceava—Botoșani.

Ministerul de Interne
No. 14247

Domnule Prefect

D-nii comisari de expropriație : d. Costică N. Suțu și d. I. Lahovari, deplin imputerniciți din partea Companiei Căi Ferate Suceava, Iași, Roman și Botoșani, fiind a începe în curînd lucrarea de expropriație pe linia concedată, vă invit d-le Prefect să dați ordine precise atît d-lor subprefecți cit și d-lor primari respectivi a da tot ajutorul trebuincios numiților comisari spre a face toate lucrările privitoare, precum convocarea citației și altele prevăzute de legea de expropriație în timpul cerut de acea lege, fără a se zăbovi cituși de puțin peste limitele cerute de lege.

Construcția liniei în chestie spînzurînd mai cu seamă de la grabnica aplicare a legii de expropriație vă invit domnule Prefect a pune toată stăruința și zelul dv. spre a nu se zăbovi aplicarea legii din partea administrației, ci din contra să dați tot ajutorul dvs.

Primiți domnule Prefect asigurarea considerației mele.

Ministru : s.s. indescifrabil

Șef divizie : s.s. indescifrabil

D-lui Prefect Botoșani

Rezoluție : No. 3267, septembrie 20.

Se va comunica d-lui primar de urbea Botoșani spre a se conforma intrutotul.

Arh. St. Botoșani, fond Prefectura jud. Botoșani, dosar 143/1866, f. 10, orig.

26

1872 februarie 4, Botoșani. Actul de naștere al pictorului Cezar Băncilă

Registrul stării civile pentru nașcuți

No : 132

Grigori Octavi V. Gheorghiu Băncilă

Din anul una mie opt sute șaptezeci și doi în patru ale lunii februarie, orele zece înainte de amiază. Act de naștere a copilului Grigori Octavi V. Gheorghiu Băncilă sexul masculin. religia ortodoxă, născut alaltăieri în orașul Botoșani la casa părintească din strada Sf. Trei Erarhi No. 820 despărțirea întâia, fiu a d-ului Vasile Gheorghiu, etatea cincizeci ani, profesia birocrat și a d-nei Pulheria Gheorghiu, etatea treizeci și opt ani, ambii domiciliați în Botoșani. După declarația făcută de tatăl care ne-a înfățișat copilul. Intîiul martur dl. Costache Gheor-

ghiadi-etatea treizeci și opt ani, profesia birocrat, al doilea martor dl. Costache Neculin etatea douăzeci și unu ani, profesia birocrat, ambii domiciliați în Botoșani, amici, care au subscris acest act după ce li s-a citit împreună cu noi și cu declarantile. Constatat după lege de noi Costachi Buzilă membrul Consiliului comunei Botoșani și oficer al stării civile.

N. George

Gheorghiade,

C. Niculin

Oficer stării civile : C. Buzilă

Arh. St. Botoșani, colecția Registre stare civilă, oraș Botoșani, registru 446/1872, act. nr. 132, orig.

27

1877 octombrie 10, Botoșani. Raportul Școlii primare de fete din Botoșani către primărie, prin care se face cunoscut faptul că elevele acestei școli dau ca ofrandă soldaților români răniți, 3 kg scamă și 8 cămăși.

România

Directoarea Școlii primare de fete nr. 1
din urbea Botoșani

Nr. 12.

Domnule primar,

Elevele acestei școli inspirate de patriotism și de umanitate s-au grăbit și ele după slaba lor putere a face trei kg. scamă și punind mină de la mină au cumpărat plinză și au cusut opt cămăși pentru bravii noștri soldați răniți, rugindu-mă a face a se înainta aceste obiecte soldaților răniți.

Îmi îndeplinesc această plăcută însărcinare înaintându-vă odată cu aceasta obiectele mai sus menționate spre a le înainta locului competent și rugindu-vă a dispune publicarea acestei ofrande ca să mă pot achita în fața elevelor.

Primiți vă rog, domnule primar asigurarea prea osebitei mele considerațiuni.

O. Chernbach

Domniei sale primarul urbei Botoșani.

Rezoluție : nr. 5360, 11 octombrie 1877.

Aceste obiecte se vor trimite prefecturii spre a le înainta la destinație, cu opt cămăși și trei kg. scamă.

ss. indescifrabil

Arh. St. Botoșani, fond Primăria Botoșani, dosar 7/1877, f. 32, orig.

28

1877 octombrie 15, Botoșani. Extras din procesul-verbal al ședinței Consiliului județean Botoșani în care s-au discutat și s-au aprobat sumele pentru cumpărarea de arme și pentru înființarea de spitale ad-hoc pentru soldații răniți și bolnavi.

România

Consiliul General al județului Botoșani

Proces-verbal

Ședința 1 ordinară de la 15 octombrie 1877 se deschide la 12 ore din zi sub președinția provizorie a domnului Major Teodor Neculai vice-președintele sesiunilor precedente și în asistența domnului prefect Ilie Ciolac, comisar al guvernului ...

Domnul prefect dă lectură discursului următor : „... Domnilor consilieri, sesiunea aceasta are a fi una din cele mai laborioase care au putut fi vreodată.

Evenimentele ce se desfășoară cu ocazia rebelului în care s-a angajat țara reclamă, precum veți vedea din lucrările deja puse la ordine, creațiuni de spitale pentru soldații români răniți, echipament de arme Piabody, care s-au probat prin experiența că sunt cele mai bune și mai îndemnatice, și alte îmbunătățiri care tind la prosperarea județului.

Deocamdată, domnilor consilieri, după ce veți constitui biroul, conform legii, vă rog să dați preferință chestiunilor pentru spital și cumpărare de arme, căci, armata noastră fiind în acțiune, urgența este evidentă.

Sunteți informați, cred, din organelle de publicitate că juna noastră armată se luptă vitejește, în bătăliile urmate s-a distins în bravură într-un mod admirabil. Aceasta face să ne tresară inima de mulțumire, cu atât mai mult cu cât în șirurile ei, chiar copiii județului nostru au participat la cîștigarea laurilor în victoriile repurtate pe cîmpul de bătaie.

În urmare, sper că prin luminile dumneavoastră și animați de simțul de patrie ce vă caracterizează, chestiunile vor dobîndi soluția cuvenită”.

...Se declară urgența în privința mijloacilor primite pentru înființarea de spitale necesare soldaților răniți și bolnavi, precum și pentru cumpărarea de arme.

.. Consiliul a decis a se recomanda chestiunea comisiei financiare care să se pronunțe de urgență. Se suspendă ședința pe 5 minute.

La redeschidere, domnul raportor Sava dă citire raportului acelei comisii, ale căreia concluziuni sînt de a se da suma de lei 4000 pentru cumpărarea de arme și 10.000 lei pentru înființarea de spitale ad-hoc necesare soldaților răniți și bolnavi; că de acord cu opinia emisă de comitet, aceste sume să se împrumute din fondul pensiunilor județului depuse la Casa de Conservare.

Ne urmînd vre-o obiecțiune, s-a pus la vot raportul și s-a aprobat în unanimitate de Consiliu...

Arh. St. Botoșani, fond Prefectura județului Botoșani, dosar 5/1877, f. 4—5, orig.

29

1877 octombrie 30, Botoșani. Scrisoarea lui V. Elefterescu, tatăl sublocotenentului I. V. Elefterescu, către Prefectul județului Botoșani prin care cere lucrurile rămase de la fiul său, mort la asediul Plevnei.

Domnule Prefect,

Fiul meu I. V. Elefterescu, sublocotenent în Regimentul al 2-lea de artilerie, căzînd în lupta din fața Plevnei la 30 august, de la el a rămas echipamentul, bagaje și altele care după cum m-am informat s-ar fi regulat de către locurile competente a se trimite la familie. Pînă acum însă nu am primit nimic încă.

Vă rog domnule Prefect să binevoiți a mijloci ca să primesc lucrurile și cele ce a rămas pentru ca macar acestea avîndu-le pururia sub ochii mei să mă consoleze că am avut un bun fiu și care și-a jertfit viața în devotamentul ce a avut pentru salvarea scumpei noastre patrii.

Binevoiți vă rog domnule Prefect a primi devotamentul ce vă conserv.
V. Elefterescu

1877 octombrie 30

Domniei sale domnului Prefect al județului Botoșani.

Rezoluție: p. oct. 31 Se va face asemenea rugămînte D. Ministrului de Război.

ss. indescifrabil

Nr. 3712

Nr. 12128

Arh. St. Botoșani, fond Prefectura Botoșani, dosar 9/1877, f. 104, orig.

30

1887 mai 27, Botoșani. Cererea unor cetățeni din Botoșani prin care solicită Comitetului Permanent al județului Botoșani acordarea unui ajutor poetului Mihai Eminescu, bolnav, aflat în Botoșani la sora lui, Henrietta.

Domnule Președinte,
Domnilor Consilieri;

Cetățeanul ilustru, bărbatul virtuos, poetul suav și neîmîtat Mihail Eminescu se află de cîteva săptămîni în orașul nostru în casa surorii sale D-ra Henrieta Eminescu. Multă lume, alcea cunoaște suferințele extreme de care e atînsă sora poetului și puțini s-au gîndit pînă la ce semn prezența neprețuitului oaspe, apasă din această cauză existența acestei ființe.

Lipsită aproape definitiv de libertatea pasului ea vede cu durere că-i e peste putință a proliga, spre ușurarea scumpului ei frate, toată îngrijirea de care l-ar înconjura, dacă pe lângă bogăția afecțiunilor ce o leagă de fratele său s-ar simți întărită și de vigoarea sănătății. Închipuți-vă o soră devotată și iubitoare pironită pe niște picioare artificiale, cu ră de 10 zile și zece nopți înaintea unei figuri pierdute și mute, dinaintea unui frate ce refuză a minca, ce nu articulează o singură silabă și veți avea icoana sfișietoare a celor ce se petrec în casa bunei Dne Enrieta Eminescu.

Dacă această scenă ar cuprinde figura unui muncitor de rind și nu figura monumentală a unui bărbat care a depus o cunună pururea verde pe fruntea acestei ospitaliere țări, totuși societatea ar trebui să-i întindă o mină protectoare — un ajutor.

Botoșanii care după veacuri va veni cu certitudinea necontestabilă să recupereze onoarea că satul Ipoteștii din apropierea orașului a dat naștere omului genial are azi datoria nemărginită de a păși în fața sa și cu lacrimile în ochi a-i zice : „Copil al nostru ! Product din singele acestor locuri, nu voim ca viitorul să arunce asupra-ne vâlul rușinei și un oprobriu fără margină : ești fala noastră și nu te-om părăsi”.

Dar Dv. Domnule Președinte și D-lor Consilieri trebuie să mai știți că un consiliu medical compus din D-rii Ștefanovici, Hynck și Hajnal au fixat ieri 26 mai, c. conducerea imediată a pacienților la stabilimentul Breslauer din Viena.

Deci un ajutor tirziu va fi numai un pretext în ochii tuturor.

Amintindu-vă această sfințită datorie subsemnații ne întemeiem pe credința că ea nu este dorința noastră particulară, că această dorință este a orașului întreg și că Dv. crați în adăstarea unei asemenea propunerii pentru a o executa imediat.

Primiți vă rugăm, Dnailor, asigurarea perfecte noastre considerațiuni.
urmează peste 50 semnături

27 mai, 1887

Domnii sale

D-lui Prezidente al Comitetului Permanent din Botoșani.

Arh. St. Botoșani, fond Prefectura jud. Botoșani, dosar 16/1887, f. 1—2, orig.

Ediții : Ungureanu Gh., Eminescu în documente de familie, Buc. 1977, p. 424—425.

Botez C., Viața poetului Mihail Eminescu, în Omagiu lui Mihail Eminescu, Buc., 1909, p. 68—69.

31

1888, septembrie 8, Botoșani. Relatările ziarului botoșănean „Curierul Român”, privind răscoalele țărănești din județ și, în special, cea a țăranilor din comuna Dumbrăveni.

Cînd vorbeam, în n-rul nostru trecut, despre revolta de pe Siret și potolirea ei momentană ; și cînd ne exprimăm, cu acea ocazie, temerea inspirată de însăși gura autorităților, că retragerea poate fi numai simulată și că semne de noi tulburări, mult mai întinse și mai periculoase, se reivesc prin alte localități megieșe, din nefericire nu ne-am înșelat. Astăzi avem a înregistra fapte noi, mult mai grave și mai dureroase. În adevăr, cu trei zile în urmă, vineri, simbălă și duminică, la 2, 3 și 4 Septembrie, satul Dumbrăveni a fost teatrul unor tulburări neasemănate mai serioase de cît cea din ziua de 30 August, avînd, astădată, ralierea și complicitatea și-a altor cinci—șase dimprejur.

Iată, pe scurt și cu totul obiectiv, după informațiuni particulare pozitive și după date oficiale chiar, istoricul acestei triste și de mii de ori regretabile mișcări :

Încă de joi, 1 septembrie, grupe de țărani de prin satele megieșe începuseră a se aduna, rînduri—rînduri, la Dumbrăveni, punîndu-se pe sfaturi și pe băute pînă a doua zi, vineri, dimineața, cînd un număr de 800 pînă la 1000 locuitori, străbătînd în curtea proprietății, ridicară plugurile și porniră la cîmp cu ele, spre a-și împărți pămînturile.

Subprefectul plășii, venînd la fața locului, începu a parlamenta cu locuitorii răsvrătiți ; dar, văzînd că treaba se îngroașă peste măsură, el aviză în cele din urmă prefectura și parchetul, cerînd ajutor armat, numărul de 60 dorobanți, aflați la fața locului, ne mai fiind deajuns pentru restabilirea ordinii.

Cu trenul de vineri, 2 sept., scara, prefectul județului, însoțit de procuror și jud. de instrucție, sosiră la fața locului, dînd ordine deocamdată, a se închide circiurile și avîzînd comandamentul diviziei din Botoșani să trimeată imediat un ajutor de 500 soldați, între care 150 artileriști, și care și porni pe dată la fața locului, sub însăși comanda d-lui colonel Macca, comandantul regim. 16 de dorobanți.

A doua zi, sîmbătă, capul județului și parchetul, împreună cu colonelul, începură o serioasă parlamentare cu răsvrățiții, ai căror conducători erau niște rezerviști, și îndeosebi un sergent-major Ponici, dar toată parlamentarea devenea infructuoasă. Mai multe sute de oameni înconjurîndu-i, cerură ca prefectul să iscălească un ordin pentru împărțirea pămînturilor, căci — ziceau ei —, așa li s-a făgăduit aceasta de mai înainte ! Prefectul le răspunse, că d-sa poate să iscălească, dar nu crede că iscălitura d-sale în această împrejurare ar avea vre-o putere. Atunci unii din trînșii începură a vocifera, că, dacă nu va fi bună iscălitura prefectului, n-are decît să le dea moșiile d-sale, căci are trei. Și încă multe alte asemenea incidente curioase !

La sosirea armatei, dorobanții au fost întîmpinați cu țărushi și cu ciomege, la care s-a răspuns cu paturile puștelor, iar artileria a fost bravată cu — huideo !

În fine, toate încercările pașnice și legale, de-a potoli spiritele ațîțate și a restabili ordinea adînc tulburată, devenind infructuoase și desnădăjduite, se ordonară două șarje de artilerie, care puseră pe goană mulțimea, rupîndu-se gardurile și porțile sub sărăturile și izbîrile ei.

Apoi se procedă la confiscarea și vîrsarea vaselor de rachiu de pe la circiure, debitanții nerespectînd ordinul de a-și închide provizoriu localurile.

Astfel se termină această parte principală a rebeliunii, și, din fericire, nu avem a înregistra și-a deplînge — din toate aceste conflicte și goană, în care dealtmînterea s-ar fi auzit, se zice, și oarecare descărcături de arme din rîndurile răsculaților — nici un incident singeros. Cîteva leziuni și contuziuni, mai mult ori mai puțin grave, — și atîta tot.

Partea a doua începe de duminică, cu investigațiunile și arestările, punîndu-se mina pe vre-o 150 locuitori și descoperîndu-se, printre instrumentele provocatoare la răscoală, niște scrieri socialiste, între care un număr din urmă al ziarului „Muncitorul” din Iași, cu un articol din cele mai agitatoare...

„Curierul Român”, anul III (1888) nr. 42.

32

1889 august 21 Botoșani. Situația școlilor de băieți din orașul Botoșani cu data înființării (1832—1865) și personalul didactic actual al acestora, întocmită cu prilejul construirii de noi localuri.

Astăzi 21 august anul mîntuirii 1889, punîndu-se piatra fundamentală a acestei clădiri destinată pentru localul școlii primare de băieți N° 3 din orașul Botoșani, însemnăm următoarele date mai principale relative la înființarea școlilor primare de băieți existente în această comună :

1) Școala de băieți N° 1 s-a înființat la anul 1832 director fiind Anton Velini, apoi Corlățanu, V. Paulini etc.

Astăzi se află director D. I. Bălășescu institutor clasa a IV-a, iar ceilalți institutori sunt :

DI V. Tighiliu pentru clasa a I-a

diaconul C. Cernescu pentru clasa a I-a divizionară

preotul C. Nădejde pentru clasa a II-a

Dl C. Gallin pentru clasa a III-a.

2) Școala de băieți N° 2 s-a înființat la anul 1864 fiind director Dl C. Gallin

Astăzi se află director Dl D. G. Stanislav institutor clasa a IV-a, iar institutorii celorlalte clase sunt : Dl I. Condrea pentru clasa a I-a, Dl Tăzlăuanu pentru clasa a II-a, Dl T. Tăzlăuanu pentru clasa a III-a.

3) Școala N° 3 de băieți s-a înființat la anul 1865 fiind director diaconul Petru Tanasiade, la 1872 a trecut sub direcțiunea Dⁿⁱ G. Teodorescu, astăzi se află director Dl G. Petrescu, institutor clasa a I-a, iar institutorii celorlalte clase sunt : preotul P. Tanasiade pentru clasa a II-a, Dl V. C. Nădejde pentru clasa a III-a, Dl G. Teodorescu pentru clasa a IV-a.

Revizor al școlilor primare din județul Botoșani este astăzi dl V. C. Nădejde.

Primar : A. Enacovici, Secretar : G. I. Vrinceanu, șef birou D. Godinescu n° 5598 aug. 21/1889.

Arh. St. Botoșani, fond Primăria oraș Botoșani, dosar 42/1889, f. 30, orig.

33

1889 august 21, Botoșani. Situația școlilor de fete din orașul Botoșani, cu data înființării (1860—1885), și personalul didactic actual al acestora, întocmită cu prilejul construirii de noi localuri.

Astăzi 21 august anul mîntuirii 1889 punindu-se piatra fundamentală a acestei clădiri destinată pentru localul școlii primare de fete n° 2 din orașul Botoșani însemnăm următoarele date mai principale relative la înființarea școlilor de fete existente în această comună :

1) Școala de fete N° 1 la al căruia local s-a pus piatra fundamentală în ziua de 31 iulie 1889, s-a înființat la anul 1860 sub direcțiunea d^{nei} Otilia Vilner actuală d^{na} Chernbach, institutoarea clasei a IV-a.

Celelalte institutoare sunt :

d^{ra} Ecaterina Elefterescu pentru clasa a I-a

d^{ra} Vochița Enacovici pentru clasa a II-a

d^{ra} Ecaterina Pillat pentru clasa a III-a.

2) Școala de fete N° 2 s-a înființat la anul 1869 sub direcțiunea d^{nei} Vochița Sinescu astăzi d^{na} Enacovici, la 1872 a trecut sub direcțiunea actualei directoare d^{na} Zenovia Săvinescu, institutoarea clasei a IV-a.

Celelalte institutoare sunt :

d^{na} Profira Gallin pentru clasa a I-a

d^{na} Maria Glurgea pentru clasa a II-a

d^{na} Elena Popovici pentru clasa a III-a.

3) Școala de fete N° 3 s-a înființat la anul 1885 sub direcțiunea actualei directoare d^{na} Cleopatra Ionițiu, institutoarea clasei a II-a.

Celelalte institutoare sunt :

d^{ra} Paraschiva Vasiliu pentru clasa a I-a

d^{ra} Elena Samson pentru clasa a II-a

Revizor al școlilor primare din județul Botoșani astăzi este Dl V. C. Nădejde.

Primar : A. Enacovici

Secretar : G. I. Vrinceanu,
șef birou : D. Godinescu

N° 5597

Botoșani în 21 august 1889.

Arh. St. Botoșani, fond Primăria oraș. Botoșani, dosar 42/1889, f. 28, orig. ...

34

1906, Botoșani. Extrase din „Darea de seamă asupra stării economice a județelor Botoșani, Dorohoi, Suceava „Intocmită de Circumscripția a IX-a, Botoșani, a Camerei de Comerț și Industrie Botoșani, Tipografia „Reînvierea”, 1906.

I. AGRICULTURA

TABELA RECAPITULATIVĂ
Întinderea culturilor și valoarea lor în 1905

Felul. culturilor	JUDEȚUL BOTOȘANI Suprafața Jud. 314800 h-are			
	Întinderea cultivată în hectare		Total întinderii cultiv.	Valoarea producți- unei.
	Marii agricultori	Micii agricult.	hectare	lei
Cerealele	65021	56141	121162	17104000
Oleaginoase și Textile	1133	277	1410	275630
Leguminoase și Tubercule	1394	1286	2680	1141000
Plante industriale	1617	231	1848	1052000
Grădinării, Bostănării	26	469	495	502900
Bostani, dintre porumb				
Fînețe artificiale	3216	1011	4227	778000
Fînețe naturale	10901	6940	17841	2490000
Viile și Livezile de Pomi	274	608	882	507000
Totaluri	83582	66963	150545	23850500

Pag. 85

35

1907 martie 4, Botoșani. raportul Prefectului județului Botoșani prin care se face cunoscut Ministerului de Interne că între răsculații din Botoșani și armată au fost schimburi de focuri, soldate cu 6 oameni uciși și mai mulți răniți.

Notă.

D-lui Ministru de Interne
Botoșani.

Am onoare de a vă raporta că orașul Botoșani a fost astăzi toată ziua în cea mai mare stare de revoltă. Puțina armată de care dispunem a fost de nenumărate ori constrinsă să se retragă înaintea revoltaților armați. Focuri s-au dat, mai mulți soldați au fost răniți împreună cu d-l maior Boureanu, comandantul Batalionul 8 Vinători. Armata a fost silită să tragă focuri. Șase oameni a fost uciși, mai mulți răniți. În județ locuitorii a devastat orașelul Bucecea, nu s-a întâmplat niciun omor. În comuna Ratoșu Apostol, comuna Mihă-lășeni, s-a devastat casa arendașului. În restul județului a fost liniște.

Prefect,
Văsescu

Arh. St. Botoșani, fond Prefectura județului Botoșani, dosar 135/1907, f. 105, orig.

36

1907 mai 23, Botoșani. Ciorna adresei Prefecturii județului Botoșani către Filiala Iași a Societății de Cruce Roșie prin care se înaintează tabelul țaranilor din județ împușcați în timpul răscoalei, cu specificarea ajutoarelor de care au nevoie familiile rămase în urma lor.

Dos. răscoalelor.

No. 4660

1907 mai 23

D-nei Președinte a Societății Crucea Roșie a Doamnelor din România. Filiala Iași.

În referire la adresa Domniei voastre din 15 april a.c., am onoare a vă înainta tabloul de victimele rămase în urma răscoalelor ce a avut loc în martie trecut.

T a b l o u

de numele și pronumele victimelor rămase de pe urma răscoalelor care au avut loc în județul Botoșani luna martie a.c.

Nr. crt.	Numele și pronumele morților căzuți în timpul răscoalelor	Numele și pronumele soției mortului care are nevoie de ajutor	Nr. copiilor rămași	D o m i c i l i u l		Specificarea ajutorului de care au nevoie
				Satul	Comuna	
1	L-tru Corduneanu	Profira D. Corduneanu	3	Dorobanți	Nieșeni	Una vacă și 3 merțe păpușoi
2	C-che Popovici	Soltana C. Popovici	2	"	"	" " 3 "
3	Leon Horceag	Maria L. Horceag	—	"	"	" " 2 "
4	Ioan C. Mateiuc	Pachița I. C. Mateiuc	5	Costești	"	" " 3 "
5	D-tru Tanăsoaie	Catinca D. Tanăsoaie	6	"	"	" " 4 "
6	Iordache Crețu	Maria Iord. Crețu	5	Cișmeaua	"	" " 3 "
7	C-che Petrea	Elena C. Petrea	5	"	"	" " 3 "
8	D-tru Ionel Fatian	Aristica D. I. Fatian	3	Mănăstireni	Unțeni	" " 3 "

Arh. St. Botoșani, fond Prefectura jud. Botoșani, dosar nr. 142/1907, f. 113—114, orig.

37

1912 martie 11, Botoșani. Extrase din cronica la concertul susținut la Botoșani de George Enescu în 6 martie 1912, publicată de muzicologul Christian Ciomac, în gazeta botoșenească „Libertatea”.

CONCERTUL GEORGE ENESCU

N-a fost o sărbătoare mai mare în Botoșani ca cea de la șase Martie. Cei care l-au auzit în dese rânduri pe Enescu, prietenii lui chiar, n-au putut să prevadă perfecțiunea la care a ajuns interpretarea, mai mult decît sublimă, a maestrului.

Astăzi Enescu nu mai este acel virtuos, care învinge toate greutățile tehnice ale vioarei, acel virtuos care-și pune inima generoasă în serviciul interpretației; astăzi maestrul Enescu se ridică peste toate aceste remarcabile însușiri pentru a adăoga și pe cea a unei priceperi, a unei concepțiuni superioare de artă. O bucată de muzică interpretată de Enescu, n-are numai farmecul unei clarități impecabile a unei nuanțări admirabile, al unui sentiment de o distincție excepțională, ci ca este transformată, revoluționată și apoi redată în așa fel, că și gîndul cel mai ascuns din inima autorului își găsește expresiunea distinctă și simțită. Pentru a fi înțeles, să încerc să fac o comparație.

Dacă am asemăna senzațiunea muzicală cu o senzațiune estetică vizuală, așa de ex : senzațiunea ce o simțim cînd admirăm o floare.

Ei bine, pe cînd un altul căutînd să exteriorizeze și să definească ceea ce simțește, ne-ar arăta frumusețea culorilor, varietatea formelor, suavitatea parfumului, Enescu ar reuși să ne facă să simțim pe lingă toate acestea și vrăja viciei acelei flori, ne-ar face să simțim și imperceptibilul proces al sevei ce o hrănește.

Așa de exemplu, a cîntat ca suplimet un preludiu de Pugnani.

Începutul acestui preludiu nu este decît niște octave foarte simple, în note de un sfert de ton, care ori și cit de mult ne-am sili să scoatem altceva n-am reuși.

Enescu reușește cu toate aceste să insinueze o întreagă melodie ce se simte printru rînduri, accentuînd diferite note în chip aproape straniu.

Sau mai ușor s-a putut remarcă aceasta în cunoscuta HUMORESQUE a lui Dworjack, unde printr-o savață și ingenioasă schimbare de arcuș reușește să scoată niște efecte admirabile. În rezumat deci aș putea afirma că ceea ce este excepțional la Enescu, nu este nici sentimentul ce-l pune, nici tehnica ce o are ci desăvîrșita pricepere a operei ce interpretează.

În nici un moment el nu cîntă, ci explică.....

Lumea cea mai de seamă din oraș a făcut adevărate ovațiuni; sala arhiplină. Elevii de la liceu au fost la înălțimea sentimentelor de grațitudine a cetățenilor, făcînd o manifestație de dragoste artistului, deschîmînd caii de la cupeaua și purtîndu-l în triumf pînă la locuința d-lui Em. Manca.....

Ca încheiere sînt autorizat de către George Enescu a face cunoscut următoarele : scopul acestui concert este de a strînge un fond de 20—25 de mii lei, din a cărui venit de 1000 lei în plus și cu subvenția de 1000 lei anual acordată de Ministerul Instrucțiunii Publice, să se formeze un premiu anual de compoziție, în valoare de 2000 lei, la care să ia parte toți scriitorii de muzică romîni.

Bucările prezentate vor fi examinate de un juriu care va decerna premiul. Juriul va fi compus din 6 persoane între care vor figura : Enescu, Fuchs, Castaldi, Dimitrescu, Dinicu și probabil directorul Conservatorului din București. Acest juriu este prevăzut prin statutele premiului și nici un membru al juriului nu va avea dreptul să se prezinte pentru acordarea de premiu. Deci nici un ban nu va intra în punga inițiatorului acestui generos act. Ceva mai mult, cheltuielile necesitate la concerte le suportă Enescu, fără a se atinge cu o lescăie de rețetele ce le fac concertele date. Pînă acum s-a strîns frumoasa sumă de 22 mii lei, iar Botoșanii contribuînd cu peste două mii lei.

Onoare lui !

Christian Ciomac.

„Libertatea”, nr. 10 din 11 martie 1912.

38

(1912 aprilie), Botoșani. Apel-manifest prin care Comitetul Sindicalului Mixt al Muncitorilor din Botoșani cheamă pe toți muncitorii botoșăneni să participe la întrunirile publice organizate în vederea sărbătoririi zilei de 1 Mai.

Sindicatul Mixt al Muncitorilor din Botoșani

Cetățeni și frați muncitori,

Știți cu toții, și n-ar trebui să vi se mai spue durerile pe care le suferiți, chinurile în care vă zbateți, viața mizerabilă în care trăiți, mizeria neagră și înspăimântătoare ce îndurați, sunteți jefuiți și exploatați de produsul muncii voastre, pentru care voi duceți lipsă de multe ori până și de hrana zilnică, sunteți bătuți, injurați, calomniați, ponegriți și prigoșiți, apoi epitate fel de fel, destul să scapi un cuvânt că apoi îți găsești imediat nod în papură și îndată ești arestat când tu, muncitorule, vrei să pui cuvântul în serviciul adevărului.

Și toate acestea tu le știi, le vezi, le pipăi, le suferi și le simțești, nu trebuie să îți mai spue nimănui. Însă eu ce vreau să-ți spun sunt altele :

Ascultă frate muncitor ! Toate acestea suferințe trebuie înlăturate, vedeți aci e totul, și toate depinde de voi, căci în mâna voastră este toată puterea. Uniți-vă și atunci isbânda e din partea voastră. Priviți în jurul vostru, cugetați și vedeți, cine a făcut, clădit și depus muncă la toate aceste mari palate în care trântorii să răsfățează ? Ei ! nu. Cine a zugrăvit toate acestea palate și făurit toate podoabele și frumusețele. Ei ! nu, nu, ei sunt neputincioși și leneși.

Voi ați făurit toate, sunteți la dispoziția lor atât voi cât și fiicele și surorile voastre, voi le munciți și le făuriți averi și ei vă pradă de produsul muncii voastre, ei se resfată în lux și cele mai mari podoabe și voi în sărăcie și în mizerie vă zvârcoliți de la leagăn și până la mormânt.

Priviți cum fiicele și surorile voastre sunt prada poftelor lor nesețioase !

Și cum mai puteți suporta toate acestea ? Oare nu sunteți voi măhniiți și indignați de toate acestea nedreptăți ? O... Durerea e foarte mare, o simțiți până în adâncul sufletului vostru ! Dar lășitatea v-a făcut să vă deprindeți cu această durere care vă trimite în mormânt pe vecie ! La vrâsta cea mai frumoasă a vieții.

Dar dacă te nemulțumește toate acestea, starea de astăzi, legile ipocrite și dăunătoare cum e legea organizării Meseriilor, dările (birurile) prea mari, viața tralul prea scump, chiriiile insuportabile, apoi concurența e vârful piramidei acestor rele. Și pentru toate acestea, ca să punem capăt acestei stări deplorabile în care ne aflăm, trebuie ca în această zi să sărbătorim ziua de 1 Mai, Sărbătoarea muncii când tot ce e muncitor din lumea întreagă își face statistica suferințelor și o serbează ca pe o zi sfântă.

Veniți deci cu toții la

MARI ÎNTRUNIRI PUBLICE

Ce se vor ținea duminică 22 și luni 23 aprilie, ora 9 dimineață, în Sala Meseriașilor unde va lua cuvântul și un orator din Capitală.

Arh. St. Botoșani, colecții Documente, pachetul XVII/59, orig.

39

1920 mai 26, Botoșani. Extras din raportul Poliției orașului Botoșani către Prefectură privind prezența socialiștilor în timpul alegerilor deputaților pentru Cameră și Senat.

Poliția orașului Botoșani
Serviciul Administrativ
nr. 10727
1920 mai 26.

Domule Prefect,

Avem onoarea a raporta că și astăzi operațiunile votării decurg în cea mai perfectă liniște, accentuându-se acelaș curent politic raportat ieri... S-a observat agenți socialiști, făcând

propagandă și discutînd, în grupuri chiar în fața localului de vot (ex : Judecătoria Urbană) ceea ce e strict oprit prin lege, iar armata nu îi împiedică de loc...

Politiail,

Giosanu

Șef serv. siguranței,
Comisar M. Boldescu.

D-sale, d-lui prefect <al> jud. Botoșani.

Arh. St. Botoșani, fond Prefectura jud. Botoșani, dosar 20/1920, f. 15.

40

1936 s-a lămurit—octombrie, Botoșani. Extras din „Darea de seară cu privire la starea de spirit a populației din circumscripția Chesturii de poliție Botoșani în cursul lunii septembrie 1936”, înaintată de șeful Biroului Poliției de Siguranță Botoșani către Prefectura Botoșani.

[...], „Elementele de stînga sînt supravegheate de noi pentru activitate clandestină, activitate care se remarcă mai mult în rîndurile tinerilor... , însă din lipsă de fonduri suficiente pentru informații nu s-a putut descoperi pînă în prezent cine anume sînt delegații Regionalei Iași cari le-ar da instrucțiuni verbale.

Arh. St. Botoșani, fond Prefectura jud. Botoșani, dosar nr. 99/1936, f. 66, orig.

41

1945 martie 25, Botoșani. Extras din articolul „Totul pentru front, totul pentru victorie” publicat în ziarul de luptă antifascistă „Clopotul” privind contribuția muncitorilor botoșăneni la susținerea frontului antihitlerist.

„...Muncitorimea își face datoria.

Muncitorii din Botoșani au răspuns cu entuziasm la chemarea Confederației Muncii de a-și măări eforturile pentru a ajuta pe luptătorii de pe front.

În fruntea acțiunii stau muncitorii de la Fabrica de spirt „Abramovici” care au contribuit îndată, după posibilitățile lor, la fondul destinat ostașilor.

Inițiativa aparține celei Partidului Comunist al Sindicatului Alimentar... Numai în două zile lucrătorii au strîns suma de 300000 lei. Celelalte sindicate au început și ele acțiunea și după calcule aproximative Sindicatele Unite din Botoșani vor putea contribui în cadrul campaniei „Totul pentru front” cu peste un milion lei”.

„Clopotul”, 25 martie 1945.

42

1946 august 23, Botoșani. Extras din articolul „Realități ce trebuisc cunoscute” în care se relatează activitatea de refacere economică a județului Botoșani după război cu mijloace proprii și cu ajutorul primit din partea guvernului democrat dr. P. Groza.

...Realizările efective nu pot fi dezmințite prin vorbe goale după cum nici realitatea nu poate fi denaturată decît în fața celor lipsiți de perspective...

Știți oare că, din totalul de 43481 gospodării agricole cît existau în județul nostru înainte de aplicarea reformei agrare, 25543 aveau o suprafață de 0—1,24 ha. și 9581 cu o suprafață între 1,25—3 ha., iar după definitivarea reformei agrare nu vor mai exista gospodării sub 1,50 ha, în schimb vom avea 35124 gospodării cu o suprafață de 1,50 pînă la 3 ha.? Știți oare că în județul nostru 166 familii stăpîneau suprafața de 39952 ha. iar astăzi, după aplicarea reformei agrare, 25543 familii își trag existența din cele 25568 ha. expropriate...

În primăvara anului 1945 guvernul Groza, cu toate greutatea de transport și a situației de război, a trimis în județul nostru pentru înșămînțări : 866334 kg. ovăz, 297484 kg. orz, 99302 kg. borceag, 22715 kg. harpagie, etc.

Pentru ajutorarea lumii I.O.V.R. și săraci, Prefectura județului Botoșani a primit 5, 1/2 milioane lei.

Liceul „Laurian” din localitate, atît de mult distrus din cauza războiului, a putut să fie refăcut prin ajutoarele date de guvern. Reparațiunile, în afară de materialul didactic, se evaluează azi la circa 50 milioane lei... Ministerul Informațiilor a înzestrat circa 30 biblioteci ale căminelor culturale din județul nostru cu circa 1500 cărți. Ne-am mărginit a arăta numai cîteva din ajutoarele acordate de guvern orașului și județului Botoșani...

Acei care judecă cu capul și sînt de bună credință vor vedea că guvernul a făcut sforțări uriașe pentru ajutorarea județului nostru.

Realizările din trecut constituie o cheazășie că guvernul este bine intenționat și că va realiza promisiunile făcute prin platforma program a B.P.D-ului”.

„Clopotel”, 23 august 1946.